БЕЛАРУСКАЯ МАЛАДЗЁЖНАЯ ГАЗЕТА

ЧЫРВОНАЯ ЧЗ ЗМЕНА

7 красавіка 1994 г.

Чацвер

№ 37(13754)

Кошт у розніцу 50 рублёў

Выдаецца з 1921 года

Малюе Віктар ДУБОВІК

Дзеці і мы

Гомельскія дзеці-інваліды, хворыя на цэрэбральны параліч, набылі нядаўна свой дом. Цэнтр рэабілітацыі стаў месцам сустрэч такіх дзяцей і іх бацькоў. Ужо арганізавана лячэнне, разлічанае на два курсы. Хворыя праходзяць агляд псіхатэрапеўта, займаюцца з дэфектолагам, ім робяць масаж і мікрарэзанансную тэрапію. Прыемна, што ўжо ў некаторых дзяцей пасля першага курсу лячэння з'явіліся абнадзейваючыя вынікі.

З хворай дзяўчынкай займаецца дэфектолаг Алена Маньшава.

Фота Сяргея ХАЛАДЗІЛІНА, БЕЛІНФАРМ.

Кур'ер "ЧЗ"

Генеральны сакратар ААН – на Беларусі

Пачаўся афіцыйны візіт у Беларусь Генеральнага сакратара ААН Бутраса ГАЛІ.

5 красавіка ў 12 гадзін самалёт з генеральным сакратаром Арганізацыі Аб'яднаных Нацый на борце прызямліўся ў аэрапорце "Мінск-2", дзе госця сустракалі кіраўнік знешнепалітычнага ведамства рэспублікі Пётр Краўчанка, мэр Мінска Аляксандр Герасіменка, іншыя афіцыйныя асобы.

У першы дзень свайго візіту ў Беларусь Бутрас Галі правёў перагаворы з міністрам замежных спраў рэспублікі Пятром Краўчанкам. Прайшла сустрэча з выканаўчым сакратаром СНД Іванам Каратчэнем. Генеральны сакратар ААН наведаў прадстаўніцтва ААН у рэспубліцы.

Самым насычаным стаў другі дзень візіту. 6 красавіка адбыліся перагаворы Бутраса Галі са Старшынёй Вярхоўнага Савета Беларусі Мячаславам Грыбам, кіраўніком Кабінета Міністраў рэспублікі Вячаславам Кебічам, старшынёй Дзяржкамітэта па праблемах вынікаў катастрофы на Чарнобыльскай АЭС Іванам Кенікам. Генеральны сакратар ААН наведаў клініку радыяцыйнай медыцыны ў Аксакаўшчыне, выступіў перад вучонымі Акадэміі навук Беларусі.

БЕЛІНФАРМ.

"Люблін" у Жодзіне

На Беларускім аўтамабільным заводзе ў Жодзіне сабраны першы беларускі грузавічок "Люблін". Праект ажыццяўляюць беларускія і польскія аўтамабілебудаўнікі.

Стаўка зроблена на зусім новую машыну, аналагаў якой няма ні ва Усходняй Еўропе, ні на тэрыторыі былога СССР. Усяго некалькі месяцаў таму пачаў выпускаць такую машыну і Люблінскі аўтазавод у суседняй краіне, але за гэты час палякі паспелі знайсці зацікаўленага партнёра ў асобе БелАЗа. Тэхнічны ўзровень вытворчасці і кваліфікацыя кадраў тут такія, што спатрэбіліся толькі два месяцы з дня падпісання дагавора, каб першы грузавік выехаў з цэха. А вартасці яго вельмі прывабныя: дызельны рухавік нават пры поўнай нагрузцы ў 1,2 тоны спажывае толькі 11 кілаграмаў паліва на сто кіламетраў шляху.

Сёлета плануецца сабраць 300 "люблінаў" з пастаўляемых суседзямі вузлоў. Але ўжо ў бліжэйшы час пры вытворчасці грузавіка пачнуць выкарыстоўвацца айчынныя камплектуючыя. Гэта дасць магчымасць знізіць кошт навінкі, хоць ён і цяпер у паўтара раза ніжэйшы, чым заходнія машыны такога класа. А ўвогуле беларускія аўтамабілебудаўнікі запэўніваюць, што ўжо ў гэтым годзе гатовы паставіць спажыўцам столькі машын, колькі яны запросяць.

БЕЛІНФАРМ.

МФК у Мінску

Сёння ў Мінску адкрывае сваё прадстаўніцтва Міжнародная фінансавая карпарацыя. У прэзентацыі МФК удзельнічаюць прамыслаўкі і навукоўцы, бізнесмены і банкіры.

Гэтай падзеі папярэднічала сумесная работа экспертаў карпарацыі і адміністрацый Брэста і Гродна па стварэнню эксперыментальнай праграмы малой прыватызацыі на Беларусі. Цяпер офіс МФК будзе і ў сталіцы рэспублікі.

Галоўная мэта Міжнароднай фінансавай карпарацыі — садзейнічанне развіццю прыватнага сектара. Супрацоўніцтва Беларусі з МФК, якая з'яўляецца членам Сусветнага банка і ўваходзіць у сетку арганізацый ААН, дапаможа рэспубліцы рабіць больш упэўненыя крокі на шляху прыватызацыі.

Якаў ЯСЭПКІН.

Прыватызацыя... не пачалася?

Агульны кошт дзяржаўнай маёмасці ў рэспубліцы, паводле афіцыйных даных, ацэньваецца ў 36 трыльёнаў рублёў, дзве трэці іх падлягае прыватызацыі. Пакуль тэмпы яе ў Беларусі вельмі памяркоўныя — у мінулым годзе прадугледжвалася давесці долю раздзяржаўленай і прыватызуемай маёмасці да 10 працэнтаў, у бягучым — да 20 працэнтаў.

На думку Уладзіміра Карагіна, прэзідэнта Саюза прадпрымальнікаў Рэспублікі Беларусь, у краіне толькі зроблены першы крок да раздзяржаўлення, а прыватызацыя, па сутнасці, яшчэ і не пачалася.

Святлана КУЛІКОВА.

Кветкі ля помніка

Днямі жыхары Асіповіцкага раёна сабраліся ў райцэнтры, недалёка ад СШ № 1, на адкрыццё помніка воінам–афганцам.

Дзевяць мясцовых юнакоў загінулі ў той жудаснай вайне. І вось, на сродкі гарадскога і раённага бюджэту тут збудаваны помнік тым, хто загінуў на чужыне. На мітынгу выступілі баявыя сябры загінуўшых. Былі слёзы, якіх ніхто не саромеўся, быў і салют. Да падножжа помніка лягло мноства вянкоў і кветак.

Іван СЦЯПУРА.

Фестываль народаў Беларусі

Арыгінальная імпрэза — фестываль "Музычная культура народаў Беларусі" — пройдзе напрыканцы красавіка ў беларускай сталіцы. Арганізавалі яе гасцёўня імя В.Дуніна-Марцінкевіча і выканкам Фрунзенскага райсавета г.Мінска.

Калі больш дакладна акрэсліць характар мерапрыемства, дык гэта — не проста забава, а навукова-практычны фестываль. Таму нядзіўна, што тэрміны ягоныя ў пэўнай ступені расцягнутыя — з 17 да 30 красавіка. Але, каб прывабіць да фестывалю больш шырокае кола аматараў, асноўныя канцэрты запланаваны тут на выхадныя дні: 17 красавіка адбудзецца канцэрт "Старадаўні расейскі раманс у Беларусі". Праз тыдзень, 23 красавіка, у гэткай жа форме будзе асветлена тэма "Беларуская музычная культура пачатку XX стагоддзя", а яшчэ праз тыдзень, 30 красавіка, — "Фрэдэрык Шапэн і Станіслаў Манюшка ў Беларусі".

Канцэрты будуць праходзіць у памяшканні Дзяржаўнага харэаграфічнага вучылішча (вул. Прытыцкага, 35). Удзел у іх прымуць як прафесійныя артысты, так і самадзейныя калектывы.

Вітаўт МАРТЫНЕНКА.

Выміраем?

Кажуць, статыстыка ведае ўсё. Паводле яе даных, насельніцтва Віцебскага раёна толькі за мінулы год скарацілася на дзвесце дзевяноста пяць чалавек.

Дарэчы, раённая газета паведамляе, што сёлета насельніцтва Віцебскага раёна склала сорак дзевяць тысяч дзевяцьсот шэсцьдзесят адзін чалавек.

Уладзімір МІХНО.

50 000 за прастадушнасць

У адзін дзень і літаральна ў адзін і той жа час на Магілёўскім рэчавым рынку ахвотнікі на расійскія грошы "клюнулі" на фальшыўкі.

Першым зразумеў гэта і хуценька пабег у міліцыю шафёр аўтабазы абласнога ўпраўлення гандлю К., які купіў чатыры купюры вартасцю па пяцьдзесят тысяч рублёў. Усе яны былі з аднолькавым нумарам. Непрацуючы магіляўчанін Б. выменяў на беларускія "зайчыкі" васемнаццаць такіх жа купюр пад тым жа нумарам. Па гарачых слядах работнікам Цэнтральнага РАУС горада Магілёва ўдалося затрымаць аднаго з распаўсюджвальнікаў фальшывак. Ім аказаўся нідзе не працуючы 24-гадовы жыхар Каўказа А. Пошукі іншых "мянял" пяцідзесяцітысячных паперак працягваюцца.

БЕЛІНФАРМ.

Курсы валют на 6 красавіка:

	Даляр ЗША		Ням. марка	
	Скупка	Продаж	Скупка	Продаж
"Комплекс"	10900	11250	6490	6700
"Прыор"	11000	11300	6490	6670
"Пошук"	10700	11350	6200	6000

"ПАС" - палітыка аналітычная служба

Фінальны акорд

☐ Якаў ЯСЭПКІН, "ЧЗ"

Як вядома, фінальным акордам трынаццатай сесіі беларускага парламента сталі слуханні аб дзейнасці "антымафіёзнай камісіі Аляксандра Лукашэнкі" — так для прастаты яе ахрысцілі ў народзе. У выніку пад дамоклавым мячом апынулася сама камісія, якая, быццам картачны домік, рассыпалася літаральна на вачах.

Аднак гэта амаль дэтэктыўная гісторыя, па ўсёй верагоднасці, будзе мець свой працяг. Перад Лукашэнкам паўстала дылема: замаўчаць ці прадоўжыць выкрыванне. Аляксандр Рыгоравіч паабяцаў у заключным слове рассакрэціць дакументы са скандальным налётам у час прэзідэнцкай выбарчай кампаніі. Цяпер ён рыхтуецца да прэс-канферэнцыі.

Тым часам акрэсліваюць свае пазіцыі народныя дэпутаты. Вялікая група парламентарыяў прыняла зварот, які перададзены ў сродкі масавай інфармацыі. Сярод тых, хто паставіў пад ім свой подпіс, народны дэпутат Дзмітрый Булахаў. У прамым эфіры "Радыёфакта" ён падзяліўся ўласным пунктам гледжання на праблему.

На думку Дзмітрыя Пятровіча, апошнім часам грамадзяне рэспублікі атрымалі рэдкую магчымасць пазнаёміцца з аб'ектыўнай інфармацыяй аб карумпіраванасці высокапасадных чыноўнікаў. Гэта стала рэальным дзякуючы вывучэнню камісіяй Лукашэнкі дзейнасці камерцыйных структур пры органах дзяржаўнай улады. Так, у яе рабоце, магчыма, былі перагібы, але ў асноўным яна спраўлялася са сваімі функцыямі. Станоўча ўжо тое, што галоснасці аддадзена інфармацыя, якая "ляжала на паверхні".

Як лічыць Дзмітрый Булахаў, спыненне дзейнасці антыкарупцыйнай камісіі адбылося нецывілізавана. Аб'ём яе паўнамоцтваў не быў дакладна агавораны, таму і нельга адназначна сцвярджаць: ці выканала яна даручэнне Вярхоўнага Савета. Да таго ж, розныя праекты выніковых пастаноў не атрымалі падтрымкі патрэбнай большасці дэпутатаў ні на сесіі, ні на прэзідыуме парламента. Скасаванне камісіі стала фактам пасля вуснай прапановы Старшыні ВС, а тут неабходна лігітымнае дэпутацкае рашэнне.

"Устараніць" антыкарупцыйную камісію, паводле Дзмітрыя Булахава, — усё роўна, што зняць са сцяны люстэрка. А карціна, між тым, застанецца па-ранейшаму змрочнай. Насцярожвае яго і тое, што звальняюцца са службы эксперты з органаў унутраных спраў, якія супрацоўнічалі з Лукашэнкам.

■

ІРАНІЧНЫ РЭПАРТАЖ

Прэзідэнт будзе Казярогам

☐ Андрэй ХАНК

У цэнтральным Доме афіцэраў адбылося выступленне Тамары Глобы. Публікі, на здзіўленне, было няшмат. Астралагічны бум мы перажылі ўжо, таму прыезд Тамары Міхайлаўны большасць мінчан сустракала не як дзевяты вал няздзейсненых прароцтваў, а так сабе, дзевятнаццаты, да прыкладу.

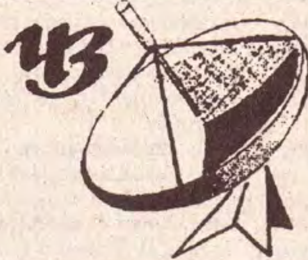
Для пачатку была кароткая, але энергічная тусоўка ў холе, дзе можна было набыць самую розную літаратуру. Цэны былі, бадай, больш ашаламляльныя за прадказанні. Да прыкладу, часопіс "Тамара", які спецыяльна "прыехаў" да нас разам з аўтарам, каштаваў ні многа ні мала дзесяць тысяч рублёў. Картуграскоп Мінска, ад аднаго позірку на якую кідае ў дрыжыкі з-за шматлікіх шкодных для пражывання зон, можна было патрымаць у руках, бо каштавала не танней за "Тамару". А за статак зуброў у пятнаццаць галоў вам прадказалі б лёс вашых праўнукаў. З таямнічасцю таварна-грашовага абмену вельмі добра гарманіравала пяшчотная мелодыя, якая лілася з дынамікаў.

Тамара Міхайлаўна намалявала даволі змрочную карціну будучага. Калі не ўлічваць узыходзячых вузлоў, чорных месяцаў і Плутонаў у Казярогу, то ў двух словах гэта гучыць прыблізна так — сабачы год. І хоць самыя цяжкія крызісныя гады ўжо прайшлі, мы яшчэ доўга будзем караскацца з бездані. Галоўныя падзеі, паводле яе думкі, пачнуцца на Далёкім Усходзе. Можа яны і не набудуць такога шырокага грамадскага рэзанансу, але паўплываюць на ўсё сусветнае супольніцтва. Так, напрыклад, у 1994 годзе вызначыцца лёс Усходняй Сібіры, прычым, яна, магчыма, будзе імкнуцца да самастойнасці. Акрамя таго, будуць перагледжаны ўзаемаадносіны Расіі з Японіяй. Па-ранейшаму галоўнай болевай кропкай планеты будзе заставацца Блізкі Усход. Калі ў 1994 годзе там не адбудзецца сур'ёзных ваенных канфліктаў з прэтэнзіяй на сусветныя, то значна знізіцца небяспека трэцяй сусветнай вайны ў далейшым. Расійскія палітыкі, як лічыць Тамара Глоба, цяпер знаходзяцца ў становішчы Фаэтона: шмат прагі да славы і ўлады, але не хапае ўмення кіраваць краінай.

Разам з тым, Беларусь выконвае не апошнюю ролю ў зорных прароцтвах. Як аказалася, сваім задыякальным паходжаннем наша рэспубліка прадвызначыла распад СССР, што, маўляў, і пацвердзілі белавежскія падзеі. Наша ж рэспубліка ў гэтым годзе можа быць раздзеленай яшчэ на дзве часткі. Як яны будуць называцца — Тамару Міхайлаўну яшчэ не асяніла, але яна супакоіла публіку тым, што яны не будуць супрацьстаяць адна адной. А самае галоўнае — хутка ў Беларусі павінен з'явіцца новы дзяржаўны дзеяч, які не пабаіцца ўзяць на сябе адказнасць і выведзе рэспубліку з крызісу. У бліжэйшых краінах таксама наспяваюць, наліваюцца жыццёвымі сіламі будучыя геніі дзякуючы якім хутка ўзнікне зусім новы кангламерат славянскіх дзяржаў. Наш жа лідэр будзе даволі малады (35—48 гадоў), адукаваны, не вельмі высокага росту, але і не маленькага, целаскладу моцнага і можа быць з залысінамі. (Паводле неправераных звестак, Павел Глоба сцвярджае, што ён да таго ж і Казярог). Ну і на "закуску" — рэвалюцыя ў Аргенціне і наогул перамены ў Амерыцы: праз 14 гадоў ЗША ў такім выглядзе, як цяпер, існаваць не будзе. Прагнозы больш чым смелыя...

А ў астатнім, шаноўныя чытачы, — усё добра. Астатні час Тамара Міхайлаўна адказвала на запіскі тыпу "што трэба рабіць, калі валасы ў дзяўчынкі збіваюцца ў каўтун" і "ці трэба выдаляць радзімкі". І нядзіўна, бо палова з прысутных у зале і блізка не ведала, што азначае Рыба ў Месяцы ці месячны дзень...

ДЗЕВЯТАЕ НЕБА

Дзяжурныя па выпуску: перакладчыкі С. КІРЫЕНКА, Д. ЛІТВІН, рэдактар В. МАРТЫНЕНКА.

"Уорлднэт"

Скарачаюць урад. У Амерыцы

Біл Клінтан падпісаў законапраект, згодна з якім мяркуецца 12-працэнтнае скарачэнне федэральных работнікаў.

Гэта праграма прадугледжвае паступовае змяншэнне апарату на працягу 5 гадоў. Згодна са звесткамі Белага дома, трэба будзе скараціць штат прыкладна на 270.000 чалавек у бюракратычнай сістэме дзяржавы. Службоўцы, якія "добраахвотна" пайшлі на іншую работу або на пенсію ў сувязі з выслугай гадоў, атрымліваюць паводле закона аднаразовую дапамогу ў памеры 25.000 даляраў. Гэта мера перш за ўсё накіравана на скарачэнне асігнаванняў і змяншэнне дэфіцыту бюджэту. Клінтан заявіў, што "ўрад павінен працаваць лепш з меншымі сродкамі".

"Еўраньюс"

Да таямніц космасу

Вынік сумесных намаганняў Тэль-Авіўскага універсітэта, Ізраільскага касмічнага агенцтва і прыватнай фірмы — новы касмічны ультрафіялетавы тэлескоп. Ён стане "ўсёвідушчым вокам" касмічнага карабля, які будзе запушчаны ў 1995 годзе.

Ізраіль атрымаў права ўдзелу ў міжнародным праекце першай навуковай экспедыцыі па даследаванню нябесных аб'ектаў у ультрафіялетавым дыяпазоне спектра. Інфармацыя, якая будзе атрымана ў ходзе экспедыцыі, дапаможа вучоным глыбей зразумець фізічную прыроду крыніц высокай энергіі, такіх, як нейтронныя зоркі і чорныя дзіркі.

Запуск спадарожніка адбудзецца з тэрыторыі СНД.

Угон не атрымаўся

Спроба ўгону самалёта "Боінг-737" суданскіх авіяліній з аэрапорта Луксор, на поўдні Егіпта, закончылася ўчора раніцай беспаспяхова.

Паветраны пірат, суданец па паходжанні, патрабаваў палітычнага прыстанішча і здаўся ўладам пасля некалькіх гадзін перамоў. На борце самалёта знаходзіліся 93 пасажыры і 6 членаў экіпажа. Ніхто не пацярпеў. Самалёт кампаніі "Судан Эйруэйс" ажыццяўляў рэйсавы палёт паміж Хартумам і горадам Дангола, што на поўначы Судана.

"Суперчэннэл"

Рок–зорка супраць тэрарызму

Літаральна праз пару дзён выйдзе новы сінгл Філа Колінза "Мы чакаем і спадзяёмся". Песня прысвечана праблемам тэрарызму ў свеце і мае на мэце прымусіць людзей самім задумацца і дапамагчы выкараніць гэту з'яву, а не чакаць і слухаць урад, які заяўляе, што робіць усё магчымае і немагчымае для абароны сваіх грамадзян і грамадства ў цэлым ад замахаў злачынцаў.

Гаворка тут, натуральна, ідзе і пра падзеі ў Паўночнай Ірландыі. Колінз зараз знаходзіцца ў турнэ па Еўропе, а на бліжэйшыя выхадныя прыедзе ва Утрэхт.

"TV-5"

Няшчасны выпадак на падлодцы

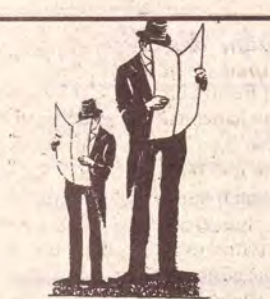
Дзесяць членаў экіпажа загінулі ў выніку няшчаснага выпадку на французскай атамнай падводнай лодцы.

У гэты час лодка знаходзілася ў пагружаным стане ля паўднёвага ўзбярэжжа Францыі, у раёне Тулона. Інцыдэнт адбыўся ў адсеку турбагенератарнай установкі, што выкарыстоўваецца для выпрацоўкі электраэнергіі, пры дапамозе якой працуе выпаральнік вады.

Згодна з армейскімі крыніцамі, ніякага радыеактыўнага забруджвання не выяўлена. Пачата следства і апытанне сведкаў здарэння. Пасля ўсплыцця лодка дабралася сваім ходам да месца прапіскі ў Тулоне. Яна знаходзіцца на службе з 1988 года, яе экіпаж складае 66 чалавек.

(Працяг на 3-й стар.).

ПАВЕДАМЛЕННІ, АТРЫМАНЫЯ ПА КАНАЛАХ СПАДАРОЖНІКАВАЙ СУВЯЗІ "ЧЫРВОНАЙ ЗМЕНЫ"

БІЗНЕС-КЛАС

Вядучая рубрыкі Вера ПАЛЯКОВА

Тэл. 68-28-52

РЫНАК ІНФАРМАЦЫІ БЕЛАРУСІ

Паводле звестак Міністэрства інфармацыі Рэспублікі Беларусь, на сённяшні дзень у краіне зарэгістравана 659 перыядычных выданняў, большасць з якіх належаць недзяржаўным структурам. Менавіта амаль толькі за кошт апошніх колькасць адзінак перыёдыкі з 1992 года падвоілася.

Побач з газетамі і часопісамі развіваецца і тэлерадыёвяшчанне. У прыватнасці, створана 229 новых недзяржаўных праграм на тэлебачанні, якія ідуць не ўсе з іх выходзяць у эфір.

На Беларусі існуе 10 дзяржаўных выдавецтваў. Акрамя іх ёсць 782 выдавецкія арганізацыі, зарэгістраваныя пры дзяржаўных выдавецкіх установах, бо па сённяшні дзень паліграфія знаходзіцца ў дзяржаўнай уласнасці. Усяго ж [illegible] паліграфічную работу 177 арганізацый і прадпрыемстваў.

У мінулым годзе выпушчана друкаванай прадукцыі і аказана паслуг у гэтай галіне на суму каля 25 млрд. рублёў. У тым ліку выдадзена 2926 назваў кніг агульным тыражом 98,4 млн. экземпляраў, 787 назваў кніг на беларускай мове агульным тыражом у 18,4 млн. экземпляраў. У 1993 годзе выпушчана 127 новых падручнікаў са 132-х запланаваных. Асабліва гэты недахоп будзе выпраўлены ў годзе бягучым.

Са 128 падпісных выданняў на 1994 годзе ўжо ўбачылі свет 77.

Як вядома, кошт паперы і друкарскіх паслуг няўмольна расце. Таму Міністэрства інфармацыі вымушана матэрыяльна падтрымліваць беларускамоўныя, дзіцячыя, мастацка-літаратурныя выданні, а таксама выданні нацыянальных меншасцей. Цалкам у мінулым годзе датацыі атрымалі 28 выданняў, што склала ў выніку 1 млрд. 468 млн. рублёў.

57,7 працэнта з 17,3 млрд. рублёў, выдаткаваных Міністэрствам інфармацыі на тэлерадыёкампаніі пайшлі на аплату самых дарагіх паслуг Міністэрства сувязі: распаўсюджванне тэлерадыёперадач.

Толькі ў 78 раёнах Беларусі гучыць раённае радыё. Большасць звычайных газет, якія часцей за ўсё выходзілі тройчы на тыдзень, сёння трапляюць да чытачоў толькі раз за тыдзень [illegible].

2 х 2 = ...5

У Віцебску вялікі газавы балон, у якім газу 21 кілаграм, каштуе 7200 рублёў, а малы, дзе газу [illegible] каштуе 1700 рублёў.

Начальнік планавага аддзела "Віцебскаблгаза" [illegible] ідуць у гарпрамгандаль. Вось так: сем сёл, адзін вол, а дзесяць прыганятых.

Падрыхтаваў Уладзімір МІХНО.

ПА СТАРАЖЫТНЫХ РЭЦЭПТАХ

РЭЧЫЦА. Летась на мясцовым кансервава-гародніна сушыльным камбінаце вырашылі парадаваць людзей новай прадукцыяй — віном. Закупілі ў Азербайджане сыравіну, і праз колькі часу 100 тон хмельнага напою было разліта ў бутэлькі. Віно пакупнікам спадабалася. Ды вось бяда: высокія акцызныя падаткі зрабілі гэтую справу нявыгаднай для завода. Таму вырашана было вырабляць фірменнае віно з мясцовай сыравіны. Прычым, атрымліваць яго будуць не з дапамогай браджэння, а шляхам прамога ўвядзення спірту. Тэхналогія гэта апісана яшчэ ў старых народных рэцэптах. На камбінаце ўжо зманціравана лінія па вытворчасці віна, якая дасць магчымасць выпускаць да 3000 бутэлек у гадзіну.

Франц ЛЯВІЦКІ.

ЭКАНОМІКА

Прыватызацыя: першыя вынікі

□ Святлана КУЛІКОВА, "ЧЗ"

Слова "прыватызацыя", зусім мала каму вядомае некалькі гадоў таму, зараз не толькі ва ўсіх на слыху, але і пачало памалу закранаць кожнага. Хто кватэру прыватызаваў, хто працуе на прадпрыемстве, у арганізацыі ці ўстанове, якія перайшлі ў маёмасць калектыву.

Як паведамілі ў аддзеле методыкі малой прыватызацыі Дзяржкаммаёмасці, па стану на пачатак гэтага года ў камунальнай маёмасці знаходзілася 12740 аб'ектаў, з іх 4067, якія мяркуюцца прыватызаваць. За ўвесь перыяд прыватызацыі змянілі форму маёмасці 333 аб'екты. З іх 92 прадпрыемствы гандлю, 28 — грамадскага харчавання, 119 — бытавога абслугоўвання і іншыя.

Тамара Вардомская, дырэктар прыватызаванага калектывам два гады назад Дома гандлю "Першамайскі", паведаміла, што справы адразу ішлі вельмі добра. Калі да пачатку гэтага года не вялося ніякіх размоў пра скарачэнне штатаў, мелі прыбытак, магчыма было планаваць і рамонт, і механізацыю працы, то зараз адбываецца нешта неверагоднае. "Не бачу сэнсу, — кажа Тамара Аляксееўна, — у занадта высокіх банкаўскіх стаўках, у разліках за цяпло і энерганосьбіты ў расійскіх рублях, неабгрунтаваным гіганцкім завышэннем арэнднай платы. Атрымліваецца, што ўсе заробленыя грошы ідуць у гэтыя ўстановы, а ўжо ў бюджэт дзяржавы пералічваць няма чаго. З такімі тэмпамі зусім хутка атрымаецца, што добра жыць будуць толькі банкіры, арэнда- і энергадаўцы. Усе гэтыя меры, на мой погляд, разлічаны на разарэнне гандлю. Самае галоўнае зараз — утрымацца на плаве".

Але прыватызацыя для гэтага прадпрыемства дала ўжо і станоўчыя вынікі. Поўнасцю змянілася псіхалогія калектыву. Усе тут ведаюць, што працуюць толькі на сябе. Нікога не трэба ўгаворваць, каб застацца папрацаваць у выхадны дзень ці крышачку пазней. З'явілася вельмі добрая магчымасць праверыць сябе. Аднекуль узялася і ўпэўненасць. Значна скарацілася колькасць скарг ад пакупнікоў. А самае галоўнае, — калектыў атрымаў эканамічную свабоду. Не трэба нікому дакладваць пра кожны рубель. Самі вырашаюць, што неабходна для працы. Напрыклад, вырашылі, што неабходны калькулятары ці новыя касавыя апараты — купілі. І пастаўшчыкоў самі выбіраюць. Іх стала непараўнальна больш. За апошні год заключана 450 дагавораў. Супрацоўнічае гандлёвы дом з 48 прадпрыемствамі. А аптовая база стала для яго звычайным пастаўшчыком, як і ўсе астатнія.

Тамара Аляксееўна заўважыла, што шмат гандлёвых прадпрыемстваў, якія не былі прыватызаваны, ужо збанкруціліся. У нашым калектыве ў мінулыя два гады і размовы пра банкруцтва не вялося, а зараз мы таксама не можам быць упэўненымі ў заўтрашнім дні. "Самае галоўнае цяпер, — кажа дырэктар Дома гандлю, — гэта якасць працы, якая прынясе рост тавараабароту, а таксама пошук новых пастаўшчыкоў, пашырэнне асартыменту, эканомія і шмат што іншае".

У магазіне "Лянок", які пасля прыватызацыі лічыцца народным прадпрыемствам, справы ідуць прыкладна гэтак жа. І арэндная плата душыць, і плата за энерганосьбіты, і банкаўскія падаткі. Але нягледзячы на гэта, Наталля Мякшына, дырэктар прадпрыемства, лічыць, што вяртання назад няма і не можа быць.

— Мы адчулі поўную эканамічную свабоду, самі выбіраем пастаўшчыкоў, размяркоўваем прыбытак. Безумоўна, маглі б пашырыць свой асартымент — прапаноўваць пакупнікам не толькі тавары, вызначаючыя нашу беларускую культуру, але цвёрда вырашылі: захаваць спецыялізацыю.

У магазіне "Лянок" шмат сваіх пастаянных пакупнікоў. Замежныя студэнты, частыя госці сталіцы часцяком заязджаюць у гэтую прыемную краму і ведаюць, што тут заўсёды купяць менавіта тое, што ім патрэбна. І сустрэне іх прыгожая прадаўшчыца з чароўнай ветлівай усмешкай.

І ўсё ж абодва кіраўнікі прыватызаваных магазінаў, як і іх калектывы, лічаць, што прыватызацыя, нягледзячы на цяжкасці, — неабходнасць.

■

АКТУАЛЬНАЕ ІНТЭРВ'Ю

Лета чакаць не будзе

□ Андрэй АЛЬШАНСКІ, "ЧЗ"

Размова ідзе аб законе, які тычыцца ўезду–выезду грамадзян рэспублікі. Ён пачаў дзейнічаць з 1 студзеня бягучага года. Справа ў тым, што гэты закон не прадугледжвае ўдзел грамадскіх арганізацый у афармленні выязных дакументаў. Дагэтуль, як вядома, яны хаця і з некаторымі цяжкасцямі, але ўсё ж маглі такое зрабіць. Ёсць пагроза, што аздараўленчая праграма для чарнобыльскіх дзяцей у настаўшым годзе можа сарвацца.

На жаль, гэта не першы новы закон, які, не паспеўшы нарадзіцца, трэба тэрмінова выпраўляць. Кіраўнікі шматлікіх грамадскіх арганізацый і аб'яднанняў проста не могуць зразумець, чым была выклікана такая неабходнасць. Няўжо дзяржава не разумее, што без дапамогі тых жа дабрачынных фондаў яе чарнобыльская аздараўленчая праграма лопне, як мыльная бурбалка? Пра гэта сведчыць сумны вопыт першых пастчарнобыльскіх гадоў.

Наш карэспандэнт гутарыць на гэту тэму са старшынёй праўлення Беларускага дабрачыннага фонду "Дзецям Чарнобыля" народным дэпутатам рэспублікі Генадзем ГРУШАВЫМ.

— Сапраўды, гэта вельмі трывожны званок у наш адрас, — расказвае Генадзь Уладзіміравіч. — Раней мы маглі параўнаўча хутка аформіць усе неабходныя дакументы на цэлыя групы дзяцей праз Міністэрства адукацыі і Міністэрства замежных спраў. А цяпер паспрабуйце ў неабходны тэрмін зрабіць гэта — наўрад ці атрымаецца. Мы ўжо сутыкнуліся з такімі фактамі. Зрываюцца, затрымліваюцца паездкі дзяцей, бо ў гарадскіх і раённых АВІРах не могуць у тэрмін выдаць дакументы. Трэба ўлічваць, што ў асноўным усе групы нашых дзяцей зборныя, з розных раёнаў. Каб іх своечасова накіраваць за мяжу, неабходна ўсё рабіць сінхронна. Але вы ведаеце, як працуе наш чыноўніцкі апарат... Прымаючы бок, асабліва спецыяльныя клінікі для лячэння цяжкахворых, нясе з-за гэтага дадатковыя выдаткі. Як пасля гэтага глядзець у вочы тым, хто ахвяруе дзеля нашых дзяцей?

— Няўжо нельга штосьці змяніць?

— Безумоўна, можна. Але навошта было штучна ствараць праблему. Цяпер вось хадзі па розных інстанцыях, прасі, даказвай... Патрэбна хаця б у гэтым годзе захаваць цэнтралізаваны механізм афармлення выязных дакументаў для дзіцячых груп, паколькі наш фонд, як і ўсе астатнія, загадзя распрацаваў аздараўленчую праграму, дамовіўся аб тэрмінах выезду дзяцей з замежнымі дабрачыннымі арганізацыямі і ініцыятывамі. Лепшы варыянт — стварыць спецыяльны аддзел у сістэме АВІРа ў Мінску, які б займаўся менавіта афармленнем віз для рэспубліканскіх чарнобыльскіх грамадскіх арганізацый.

— Паколькі размова зайшла пра новы аздараўленчы сезон, скажыце, Генадзь Уладзіміравіч, колькі дзяцей з дапамогай фонду змогуць адпачыць, палячыцца за мяжой?

— Больш як 10 тысяч. Калі, зразумела, нам не "перакрыюць кісларод". Дзейнічаюць праграмы супрацоўніцтва з дзяржаўнымі і грамадскімі структурамі 23 краін свету. Прамыя сувязі з замежнымі партнёрамі маюць 32 раёны Беларусі — канкрэтна, дзесяткі населеных пунктаў, бальніц, школ, дзіцячых дамоў і г.д. — праз аддзяленні фонду "Дзецям Чарнобыля" на месцах. Дарэчы, за тры апошнія гады мы змаглі дапамагчы амаль 50 тысячам дзяцей, пацярпеўшым ад Чарнобыля.

— І ўсё ж, хто канкрэтна мае магчымасць вырашыць пытанне на карысць дзяцей?

— Урад рэспублікі, які распрацоўвае механізм уводу ў дзеянне гэтага закона. Трэба спяшацца, бо калі пачнецца масавы аздараўленчы сезон (а ён павінен ахапіць каля 60 тысяч дзяцей), можа будзе позна.

■

ПАШТОВАЯ СКРЫНКА

ЗАБЫТЫЯ ВЁСКІ

Я з'яўляюся вашым пастаянным чытачом, але пішу да вас упершыню. А ўзяцца за пяро прымусіла вось якая бяда.

Нядаўна я працаваў у вёсцы Грыбаўцы Ваўкавыскага раёна фельчарам на мясцовым ФАПе. Абставіны змусілі мяне пакінуць працу. З той пары мінула не менш чым два месяцы, але новы фельчар на ФАПе так і не з'явіўся: не далі замены. Да горада Ваўкавыска больш за 30 км. А як жа быць хворым, адзінокім састарэлым, пенсіянерам? У Грыбаўцах жывуць і ўдзельнікі ВАВ, і "афганцы", і ліквідатары чарнобыльскай аварыі. Няўжо гэтыя людзі не заслужылі таго, каб ездзіць на аўтобусе ў горад да доктара, да сваіх дзяцей, а то й проста ў госці. Чаму аўтобус па маршруту "Ваўкавыск—Бурнева" не можа зайсці ў вёску Грыбаўцы?

Я звяртаўся асабіста да "галавы" Ваўкавыскага раёна, пісаў у раённую газету, але пакуль што ніякіх водгукаў. Вось і пішу вам, дапамажыце, калі ласка, каб у вёску Грыбаўцы хадзіў аўтобус.

Каментар ад рэдакцыі:

Пад лістом спадара Семяновіча — шаснаццаць подпісаў. Гэткі калектыўны зварот, думаем, варты ўвагі. На жаль, з-за неразборлівасці почырку мы не прачыталі назоў другой вёсачкі, якой таксама патрабуецца аўтобусны прыпынак. Нявартa ўладам забывацца на тое, што ва ўсіх гэтых маленечкіх вёсачках — перш за ўсё людзі са сваімі клопатамі, турботамі, урэшце, хваробамі. І грэбаваць гэтым аніякія "эканомія і мэтазгоднасць" не маюць права. Ваш ліст, Міхаіл Семяновіч, падпісаны аднавяскоўцамі, будзе абавязкова накіраваны ў адпаведную інстанцыю.

ПАМІЖ ЖЫЦЦЁМ І СМЕРЦЮ

З высокай тэмпературай і нясцерпным болем дастаўлены ў Цэнтральны шпіталь МА Рэспублікі Беларусь М.Пятровіч. Да сказанага неабходна дадаць, што размова ідзе пра ветэрана Узброеных Сіл і Вялікай Айчыннай вайны. На стане ягонага здароўя не маглі не адбіцца нялёгкая 30-гадовая вайсковая служба і некалькі раненняў у баях. Невыпадкова, калі ўрачы аб'явілі сваё рашэнне аб неабходнасці заўтра аперыравацца, у хворага пачаўся нервовы крызіс: казаў аб неабходнасці пачакаць з аперацыяй, каб абследавацца і г.д.

Паводзіны Пятровіча будуць больш зразумелымі, калі ўлічыць, што ён ведаў пра смерць пасляаперацыйнага хворага за дзень да яго паступлення ва ўралагічнае аддзяленне. Аперацыя ж прайшла паспяхова.

Аперыруючым хірургам быў старшы ардынатар уралагічнага аддзялення палкоўнік медыцынскай службы Андрэй Яўгенавіч Маслакоў.

Яго асістэнт па аперацыі — падпалкоўнік медыцынскай службы запасу Анатоль Антонавіч Фурса — гарманічна дапаўняе аперыруючага хірурга.

Урач-анестэзіёлаг Таццяна Антонаўна Шапашнікава, працэдурная медсястра Ала Міхайлаўна Кароль, медсёстры Наталля Генадзьеўна Барткевіч, Тамара Сцяпанаўна Гусенкава...

Гэта найбольш вопытныя работнікі аддзялення. Яны ахвотна перадаюць свой вопыт і веды нядаўна ўступіўшым на высакародны шлях медыка маладым супрацоўнікам.

Захварэць можа кожны, незалежна ад узросту і становішча. І толькі калі гэта адбываецца, мы іншымі вачамі глядзім на медработнікаў. Для таго, хто апынуўся на бальнічным ложку, увесь свет звужаецца да памераў бальнічнай палаты, а ўрач — адзіны выратавальнік. І ўсе надзеі — на яго.

Дастойны павагі прыклад народнага дэпутата Мінгарсавета, падпалкоўніка міліцыі Генадзя Станіслававіча Шумскага. З'яўляючыся старшынёй праўлення Мінскай гарадской Асацыяцыі "Насельніцтва за бяспеку", ён прапанаваў застрахаваць работнікаў асацыяцыі. Праўленне гэту ініцыятыву падтрымала. Цяпер у выпадку траўмы ці хваробы кожны з іх атрымае матэрыяльную дапамогу.

Напрыканцы шчырае пажаданне названым у гэтай нататцы і іншым медработнікам добрага здароўя на доўгія гады працоўнага жыцця.

Мікалай ГАЛАШАЎ.

НАРОД ТУТ НІ ПРЫ ЧЫМ

Паважаныя журналісты, прачытаўшы некаторыя артыкулы з вашай газеты, я, простая сялянская жанчына, зрабіла вывад, што да добрага жыцця мы не дойдзем. Як не сорамна паліваць граззю сваіх рускіх братоў! Гэта ж здрада. Хто забіваў, расстрэльваў дарослых людзей і дзяцей на нашай зямлі? Хто кідаў жывых немаўлят у студню, спальваў іх? Хто гнаў моладзь на рабства ў фашысцкую Германію? А вось хто — беларускія паліцаі, здраднікі і германскія фашысты, якіх да канца жыцця буду ненавідзець. Зямля гарэла, палівалася крывёю беларускіх і рускіх людзей. Можна зрабіць вывад, што і сёння ў многіх свярбяць рукі, каб спальваць, забіваць. У чым жа вінаватая Расія перад паліцаямі? Даруй нам, нашаму беларускаму народу гэтыя абразы, матухна Русь.

Успамінаю сваё дзяцінства: гразь, балота, бедната, лапці, хаткі з саламяным дахам, а ў тых хатках, Божухна мой, насякомых безліч. Але самае зневажальнае я запомніла з дзяцінства, калі пайшла ў школу ў першы клас. Гэта было ў 1935 годзе. Польскі настаўнік біў нас, дзяцей, за нашу непрыгожую, на яго погляд, мову. Дазвалялася гаварыць толькі па-польску. Абзываў нас, дзяцей, быдлам. Страшнае жыццё было ў нашай Бацькаўшчыны. А вось як сталі жыць ужо нашы дзеці: дамы з керамікі, цэглы, летняя кухня, гараж, машына, матацыкл, трактар, у кватэрах мэбля шыкоўная, каляровыя тэлевізары, халадзільнікі. А што цяпер? Дзікія рэкламы, ад якіх круціцца галава, дзяцей камерцыя корміць снікерсамі, марсамі, усялякай гадасцю стогадовай даўніны. Незалежнасць таксама дзікая. Я, вясковая жанчына, разумею так: нас сціснулі, нам цесна, нам няма чым дыхаць. Мы не можам выехаць да сваякоў. Бог дасць, знойдуцца разумныя палітыкі, мысліцелі і зробяць адну вялікую дзяржаву, свабодную, без граніц.

На сесіі некаторыя дэпутаты не вырашаюць слушных пытанняў, а зводзяць нейкія рахункі з Расіяй, вышукваюць усё дрэннае, а хіба толькі ў Расіі было ўсё дрэннае? Народы не вінаваты, а вінаваты ва ўсім недаразвітыя палітыкі. Дык навошта ж тады абліваць граззю Расію, народ яе тут ні пры чым.

Паважаныя, дарагія журналісты, даруйце мне за маё бязладнае пісьмо. Захацелася выліць усё, што накапілася ў душы. Дай Бог, каб зніклі з экранаў тэлевізараў жудасныя рэкламы, якія дзейнічаюць на псіхіку, каб зніклі секс і снікерсы, каб мы, нарэшце, убачылі наша беларускае, роднае.

А.НЕФЯДОВІЧ, г.Лунінец.

ЦІ НАЛЕЖЫЦЬ КАМПЕНСАЦЫЯ?

Прачытала ў № 24 вашай газеты за 1 сакавіка пад рубрыкай "Ёсць пытанне!" пра тое, якое права маюць на кампенсацыю, выдзеленую ўрадам Германіі, тыя, хто быў вывезены пад час вайны на прымусовыя работы. І вырашыла напісаць вам. Мой свёкар, Мікалай Рыбкін, нарадзіўся ў Германіі ў 1944 годзе, калі яго маці была вывезена на прымусовыя работы ў Германію. Ён працуе ў калгасе імя Леніна будаўніком. Адкажыце, калі ласка, ці мае ён права на гэтую кампенсацыю. І гэтаксама яго маці-пенсіянерка Шчатко Галіна Емяльянаўна? Апошняя спачатку была вязнем канцлагера, а затым працавала ў гаспадара. У Германіі прабыла тры гады.

Таццяна Рыбкіна, Лунінецкі раён; в. Вялікія Гугавічы.

Ад рэдакцыі:

Спадарыня Рыбкіна, гэткая інфармацыя сапраўды была змешчана ў нашай газеце. Гаворка ішла пра былых вязняў, грамадзян, гвалтоўна вывезеных на прымусовыя работы ў Германію і, нарэшце, пра дзяцей, якія нарадзіліся ў фашысцкай няволі. На наша меркаванне, на кампенсацыю ваш свёкар і ягоная маці маюць права. Але для больш дакладнага высвятлення гэтага пытання ваш ліст будзе накіраваны ў беларускі фонд "Узаемаразуменне і прымірэнне", які і займаецца размеркаваннем кампенсацыйных выплат.

ДАБРАЧЫННАСЦЬ

З клопатам аб дзецях–чарнобыльцах

□ Якаў ЯСЭПКІН, "ЧЗ"

Крыху больш як тры гады існуе ў рэспубліцы дабрачынны цэнтр "Водгук". Сярод галоўных задач гэтай грамадскай арганізацыі — аказанне аздараўленчай, лячэбнай, прафілактычнай, а таксама бытавой і эканамічнай дапамогі дзецям і іх бацькам, сем'ям, якія пацярпелі ад аварыі на Чарнобыльскай АЭС. Вялікая ўвага ўдзяляецца пытанням дапамогі дзецям-сіротам, выхаванцам дзіцячых дамоў і школ-інтэрнатаў Беларусі.

Так, дабрачынны цэнтр шэфствуе над 26 дзіцячымі дамамі рэспублікі, дапамагае некалькім клубам мнагадзетных сем'яў (у Мінску, Мазыры і Карме), супрацоўнічае з 15 дзіцячымі дамамі сямейнага тыпу.

— За час свайго існавання "Водгук" стаў сапраўдным цэнтрам міласэрнасці,— расказвае старшыня праўлення Ж.А.Бярговіна.— У пастаянную практыку ўвайшла арганізацыя аздараўленчага адпачынку па-за межамі Беларусі для дзяцей з раёнаў, якія забруджаны радыяцыяй. Такія мерапрыемствы, як правіла, праводзяцца сумесна з Міністэрствам народнай асветы. Больш чым 10 тысяч дзяцей ужо адпачылі і папраўлі стан здароўя ў Польшчы, Германіі, Бельгіі, Пакістане, Швецыі, Англіі, Італіі.

На рахунку цэнтра таксама шмат іншых дабрачынных акцый. Яго супрацоўнікі перадалі Мінскай інфекцыйнай бальніцы, Слаўгарадскай райбальніцы, Інстытуту кардыялогіі, 1-й, 4-й, 9-й клінічнай бальніцам Мінска, анкалагічнаму цэнтру ў Бараўлянах лекі фірм "Polfa Czech" (Польшча), "Feed Children" (ЗША), "Partecipa Anche Tu" (Італія), "Sanavita Gesundheits-mittel" (Германія). Для 43 выхаванцаў Жлобінскай школы-інтэрната было наладжана спецыялізаванае гематалагічнае і эндакрыналагічнае абследаванне ў Польшчы, для выхаванцаў Магілёўскага, Гомельскага, Мазырскага, Жодзінскага дзіцячых дашкольных дамоў — рэабілітацыйнае трохмесячнае лячэнне на польскім горным курорце Белава. Дзякуючы намаганням работнікаў "Водгуку" Рэчыцкая школа-інтэрнат для дзяцей з парушэннямі слыху атрымала спецыяльныя апараты з батарэйкамі на трыццаць тысяч нямецкіх марак. І такіх прыкладаў шмат.

Увага ўдзяляецца таксама інфармацыйнаму асвятленню праблемы. У беларускай і замежнай прэсе з'яўляліся артыкулы па чарнобыльскай праблематыцы, у іх змяшчаліся звесткі аб дзейнасці дабрачыннага цэнтра. Вялікі рэзананс меў міжнародны сімпозіум "Медыцына і Чарнобыль", у якім прынялі ўдзел замежныя дактары, якія абследавалі і лячылі дзяцей з чарнобыльскай зоны.

■

ПАМЯЦЬ

Незабыўныя сустрэчы

□ Аляксандр ХАЦКЕВІЧ, прафесар

7 красавіка г.г. спаўняецца 80 гадоў з дня нараджэння Кірылы Трафімавіча Мазурава.

Упершыню пра гэтага цікавага чалавека я пачуў у 1943 годзе ў партызанскім атрадзе Баранавіцкага злучэння, якое дыслацыравалася ў Налібоцкай пушчы. Памятаю, камісар атрада Станіслаў Ханецкі паведаміў, што на акупіраванай тэрыторыі Беларусі з восені 1942 года знаходзіцца прадстаўнік Цэнтральнага штаба партызанскага руху, сакратар падпольнага ЦК камсамола рэспублікі К.Т.Мазураў, які выконвае спецыяльнае заданне па актывізацыі партызанскага і падпольнага руху ў Мінскай, Палескай, Пінскай і Баранавіцкай абласцях.

Камісар нас папярэдзіў, што, магчыма, Кірыла Трафімавіч наведае і наша злучэнне, і нам трэба быць гатовымі далажыць яму пра баявую і палітычную работу ў тыле праціўніка. На жаль, да нас К.Т.Мазураў не дабраўся. Пасля вайны ўжо я даведаўся, што ў канцы 1943 года ён быў адкліканы ў Маскву.

Упершыню з Кірылам Трафімавічам Мазуравым я сустрэўся пасля вызвалення нашай рэспублікі ад нямецка-фашысцкіх акупантаў. Ён працаваў тады другім, затым першым сакратаром ЦК камсамола Беларусі. Наша сустрэча адбылася летам 1945 года ў будынку ЦК ЛКСМБ, які знаходзіўся на набярэжнай ракі Свіслач (зараз вуліца Янкі Купалы).

Мяне, працуючага некалькі месяцаў пасля вызвалення Мінска ў Рамесным вучылішчы сувязі № 4, Кагановіцкі райкам камсамола рэкамендаваў на вучобу ў Рэспубліканскую школу прапагандыстаў пры ЦК КП Беларусі. Трэба была згода і афіцыйнае накіраванне ЦК камсамола. Размова цягнулася каля гадзіны. Кірыла Трафімавіч цікавіўся, дзе і як ваяваў, ці маю ўзнагароды, якая сям'я. Калі пачуў, што наша партызанскае фарміраванне дыслацыравалася ў Налібоцкай пушчы, прыгадаў, што яму, на жаль, не ўдалося пад час вайны і акупацыі пабываць у Баранавіцкай вобласці. Але з яго ўдзелам быў сфарміраваны Баранавіцкі падпольны абкам камсамола на чале з сакратаром Аляксандрам Рыбаковым, які быў накіраваны ў вобласць у сакавіку 1943 года. Расказаў, як пешшу і на конях з невялікай групай памочнікаў прайшоў і праехаў тады сотні кіламетраў па тэрыторыі Мінскай, Палескай і Пінскай абласцей, разам з падпольнымі абкамамі партыі і камсамола ствараючы новыя партыйныя і камсамольскія арганізацыі, партызанскія атрады, разведвальна-дыверсійныя маладзёжныя групы, арганізоўваючы "лясныя" агульнаадукацыйныя школы. Кірыла Трафімавіч спытаў у мяне, ці атрымлівалі мы ў Налібоцкай пушчы газету "Чырвоная змена", выпуск якой быў арганізаваны М.В.Зімяніным і ім у Любанскіх лясах у 1943 годзе. Рэдагаваў яе вопытны журналіст Міхаіл Барашкаў. Я адказаў, што некалькі нумароў "Чырвонкі" ў наш атрад прыслаў Баранавіцкі падпольны абкам камсамола. Усе партызаны з цікавасцю чыталі іх. Мне асабліва запомніўся апублікаваны ў газеце ліст таварышам на волю мінскага падпольшчыка, камсамольца Івана Казлова, закатаванага фашыстамі ў турме. Прыгадаў Кірыла Трафімавіч некалькі эпізодаў асабістага ўдзелу ў баявых аперацыях партызан па разгрому гарнізонаў праціўніка і дыверсіях на чыгуначных і рачных камунікацыях. Размова з гэтым чалавекам тады ўразіла мяне сціпласцю і сардэчнасцю.

Напрыканцы К.Т.Мазураў падпісаў і ўручыў мне накіраванне ў Рэспубліканскую школу прапагандыстаў пры ЦК КП Беларусі на камсамольскае аддзяленне.

Пасля заканчэння школы з адзнакай у красавіку 1946 года ЦК камсамола накіраваў мяне сакратаром Івянецкага райкама камсамола. На развітанне Кірыла Трафімавіч паціснуў руку і сказаў: "Едзь у той раён, дзе ваяваў, арганізуй моладзь на аднаўленне народнай гаспадаркі і ўстаноў культуры і адначасова садзіся за кнігі, падручнікі, адразу ўладкоўвайся на завочнае аддзяленне адной з ВНУ Мінска. Будзе цяжка — не палохайся".

З 1947 года К.Т.Мазураў знаходзіўся на партыйнай і дзяржаўнай рабоце. Выбіраўся першым сакратаром Мінскага гаркама, абкама партыі. З 1953 года працаваў Старшынёй Савета Міністраў БССР, з 1956 года — першым сакратаром ЦК Кампартыі Беларусі. У той час мне (з 1948 года партыйна-прапагандысцкаму работніку) зноў прыходзілася сустракацца з Кірылам Трафімавічам на шматлікіх партыйных форумах і нарадах у Мінску і абласных цэнтрах (Баранавічах, Маладзечна), слухаць яго змястоўныя, пазбаўленыя ўсялякай бравады і пустой рыторыкі выступленні. Памятаю яго даклад на рэспубліканскім партыйным актыве ў Мінску аб выніках кастрычніцкага (1964 г.) Пленума ЦК КПСС. Пленум зняў М.С.Хрушчова з усіх пасад і адправіў на пенсію. К.Т.Мазураў даў аб'ектыўную характарыстыку гэтаму дзеячу, паказаўшы яго плюсы і мінусы, эвалюцыю яго ўзлёту і падзення. Памятаецца, Кірыла Трафімавіч асабліва падкрэсліў памылковасць шэрагу ўстановак Хрушчова, яго патрабаванні неадкладна ліквідаваць у калгасах і саўгасах травапольную сістэму Вільямса, якая сябе зжыла, заараць усе шматгадовыя травы пад кукурузу. Пры гэтым ён паўжартам, паўсур'ёзна сказаў (прыводжу па памяці): "Мы на Беларусі творча падышлі да гэтых валюнтарысцкіх установак — захавалі шматгадовыя травы і тым уратавалі і жывёлагадоўлю, і раслінаводства. А для пасеваў кукурузы ў разумных памерах знайшлі іншыя плошчы". У тых умовах гэта быў подзвіг.

Успамінаецца і такі факт. У канцы 1963 ці на пачатку 1964 года ў Акадэмію навук Беларусі па запрашэнню кіраўніцтва рэспублікі прыязджала вялікая група вучоных Акадэміі навук СССР на чале з прэзідэнтам акадэмікам М.У.Келдышам з мэтай азнаёміцца са станам навуковых даследаванняў у інстытутах акадэміі і аказаць неабходную дапамогу.

Масквічы працавалі каля месяца, выязджалі ў філіялы Акадэміі навук у Гомель, Магілёў, Гродна. Глыбока вывучыўшы пастаноўку і тэматы навуковых даследаванняў, яны прыйшлі да вываду, што асноўныя напрамкі ў развіцці навукі і тэхнікі на Беларусі вызначаны правільна, што беларускія вучоныя (асабліва матэматыкі, фізікі, хімікі, біёлагі і інш.) дабіліся сур'ёзных дасягненняў у асобных галінах навукі.

Вынікі работы камісіі вучоных былі падведзены на пасяджэнні ў ЦК КПБ, якім кіраваў К.Т.Мазураў. На ім прысутнічалі, акрамя маскоўскіх вучоных, прэзідэнт В.Ф.Купрэвіч і члены Прэзідыума АН БССР, і я, як сакратар парткама. М.У.Келдыш падзякаваў ЦК КПБ і асабліва К.Т.Мазурава за ўвагу, якую яны ўдзяляюць развіццю навукі, выказаў некаторыя крытычныя заўвагі і пажаданні па рабоце АН БССР. Я звярнуў увагу на тое, як слухаў і запісваў думкі вучонага з сусветным імем К.Т.Мазураў, якія лагічныя і глыбока прадуманыя пытанні ставіў ён у ходзе абмеркавання вынікаў работы камісіі.

У сакавіку 1965 года К.Т.Мазураў быў адкліканы ў Маскву на пост першага намесніка Старшыні Савета Міністраў СССР. На гэтай пасадзе ён працаваў да выхаду на пенсію ў 1978 годзе.

Падводзячы вынікі яго работы ў Беларусі, на мой погляд, трэба падкрэсліць найбольш характэрную рысу К.Т.Мазурава як кіраўніка — гэта ўменне падбіраць, расстаўляць і выхоўваць кадры, патрабавальна ставіцца да іх. Сёння дарэчы прыгадаць, што П.М.Машэраў, Ф.А.Сурганаў, С.В.Прытыцкі, І.Я.Палякоў, А.Н.Аксёнаў, І.Ф.Клімаў і некаторыя іншыя кіраўнікі нашай рэспублікі выйшлі са "школы Мазурава" і таксама пакінулі прыкметны след у гісторыі нашага народа.

З'яўляючыся персанальным пенсіянерам саюзнага значэння, К.Т.Мазураў працягваў актыўную грамадскую дзейнасць у саставе Савецкага камітэта ветэранаў вайны. У 1986 годзе быў выбраны старшынёй Усесаюзнага Савета ветэранаў вайны і працы. Двойчы (у 1987 і 1988 гадах) я сустракаўся і гутарыў з ім у Маскве ў Савеце ветэранаў вайны і працы. Ён глыбока цікавіўся станам навуковай распрацоўкі гісторыі падпольнага і партызанскага руху ў Беларусі, найноўшымі публікацыямі па гэтай тэме, шкадаваў, што ў 1959 годзе, калі Бюро ЦК КП Беларусі рэабілітавала Мінскае патрыятычнае падполле, зняла з яго кляймо "здрадніцкага", не была даведзена да канца справа з палітычнай рэабілітацыяй аднаго з першых яго арганізатараў і кіраўнікоў І.К.Кавалёва. Гэта было зроблена пазней — у красавіку 1990 года (Мазурава ўжо не было сярод жывых).

Адным з апошніх выступленняў К.Т.Мазурава перад краінай і народам была яго ўсхваляваная прамова на першым з'ездзе народных дэпутатаў СССР у Маскве ў 1989 годзе, якая трансліравалася па тэлебачанні і радыё. Яна была прасякнута клопатам аб патрэбах ветэранаў вайны і працы, якія вынеслі на сваіх плячах увесь цяжар ваеннага ліхалецця, ліквідацыі разрухі, аднаўлення і развіцця народнай гаспадаркі і культуры. У снежні таго ж года Кірылы Трафімавіча не стала.

На заканчэнне хачу сказаць яшчэ пра адзін подзвіг К.Т.Мазурава — аб яго праўдзівых, дакументаваных мемуарах, якія выйшлі двума выданнямі ў 1984 і 1987 гадах пад назвай "Незабыўнае". Я рэцэнзаваў іх. На адным з дароўных экземпляраў першага выдання Кірыла Трафімавіч пакінуў дарагі для мяне аўтограф.

■

ДЗЕВЯТАЕ НЕБА

Выбары ў Славакіі

Парламент Славакіі прыняў рашэнне аб правядзенні выбараў сёлетняй восенню.

Яны адбудуцца 30 верасня або 1 кастрычніка.

"Белая смерць" наступае

Дзяржаўны дэпартамент ЗША выдаў спецыяльныя камюніке, у якім сцвярджаецца, што ўжыванне і вытворчасць какаіну становіцца глабальнай праблемай.

Яна з'яўляецца прычынай карупцыі ва ўрадавых, дзяржаўных і грамадскіх структурах. У дакуменце падкрэсліваецца, што вытворчасць і гандаль гераінам таксама на ўздыме, у яго ўцягваюцца ўсё новыя і новыя міжнародныя злачынцы. "Крэк", які запаланіў вуліцы гарадоў ЗША ў сярэдзіне 80-х гадоў, працягвае заставацца небяспекай № 1, якая распаўсюджваецца ўсё шырэй і шырэй", гаворыцца ў камюніке.

Хто першы?

Брытанская група "Світ" павінна будзе памяняць назву, пад якой яна збіраецца выступаць у ЗША. Такое рашэнне прынята пасля скаргі амерыканскай джаз-поп спявачкі Сюзаны Бонкарт.

Апошняя падала іск у суд на групу, матывуючы гэты крок тым, што яна сама выступае і запісвалася пад гэтым імем з 1976 года. Суд задаволіў яе іск супраць самой групы і кампаніі, якая запісвае яе. Цяпер, падарожнічаючы па Штатах, ім належыць называцца "Лондан Світ".

Гвалтаўнікоў – да кастрацыі

Адміністрацыя штата Фларыда прыняла законапраект, які дазволіць у далейшым суддзям прымяняць значна больш сур'ёзныя меры да гвалтаўнікоў.

Цяпер чалавек, арыштаваны за згвалтаванне ў другі раз, можа быць прыгавораны да кастрацыі хімічным шляхам. Згодна з законапраектам, якому, тым не менш, патрабуецца адабрэнне Палаты прадстаўнікоў штата, гэтай працэдуры будзе падвергнуты любы, хто мае ў спісе два згвалтаванні. Злоўлены ў трэці раз гвалтаўнік будзе аўтаматычна прыгаворвацца да пакарання смерцю.

Студэнты бастуюць – прэм'еры абураюцца

Французскі прэм'ер-міністр Эдуард Баладур заявіў аб адмене супярэчлівага заканадаўства аб выпрабавальным тэрміне для выпускнікоў каледжаў пры прыёме на работу.

Гэта рашэнне было абнародавана напярэдадні аб'яўленай чарговай маніфестацыі студэнтаў у Парыжы. Законапраект аб выпрабавальным тэрміне для выпускнікоў, у час якога яны атрымлівалі б паніжаную зарплату (за гэта выступалі прамыслоўцы), справакаваў шматлікія выступленні моладзі ва ўсёй Францыі. Як паведамлялася раней, адбыліся сутыкненні з ахоўнікамі парадку. Урад вырашыў адмяніць закон пасля абмеркавання яго з міністрам працы. Аднак студэнты лічаць, што гэтай меры недастаткова.

ПАВЕДАМЛЕННІ, АТРЫМАНЫЯ ПА КАНАЛАХ СПАДАРОЖНІКАВАЙ СУВЯЗІ "ЧЫРВОНАЙ ЗМЕНЫ"

КРЫМІНАЛЬНАЕ БЮРО

"Гоп-стоп! Літасці ў нас не прасі"

Кожныя 10 гадзін у рэспубліцы кагосьці забіваюць.

У 1993 годзе 38019 злачынстваў засталіся нераскрытымі. Не ўстаноўлены вінаватыя ва ўчыненні 80 забойстваў, 315 наўмысных цяжкіх цялесных пашкоджанняў, 256 разбояў, 1797 грабяжоў, каля 34 000 крадзяжоў. Не знойдзена амаль 560 чалавек, якія прапалі без вестак. "Калі гэта і ёсць кантроль за злачыннасцю, то няхай даруе мне за яго Бог", — заявіў на нарадзе ў падагульняючым пасяджэнні калегіі пракуратуры рэспублікі Генеральны пракурор Беларусі В.Шаладонаў.

1.

Не ведаю як Бог, але людзі, якія пацярпелі ад рук злачынцаў, што да гэтага часу разгульваюць на волі, наўрад ці даруюць гэта праваахоўным органам. Хоць вінаваціць толькі апошніх, відаць, было б не зусім справядліва. У сур'ёзна хворым грамадстве, дзе рост злачыннасці ўжо стаў нормай, ім і без таго не салодка прыходзіцца.

Дарэчы, у мінулым годзе ў рэспубліцы быў пастаўлены сумны рэкорд — агульная колькасць выяўленых злачынстваў упершыню пераўзышла сотнятысячную адзнаку. Колькасць уличных злачынстваў склала 103321, што на 6,9 працэнта больш, чым у 1992 годзе. Лідзіруюць тут Магілёўская і Гродзенская вобласці. Але гэта зусім не азначае, што крымінагенная абстаноўка ў іншых рэгіёнах намнога лепшая.

Што датычыць чалавечага жыцця, то бясцэнным яно ўжо не з'яўляецца. Любога з нас могуць сёння "ацаніць" у поўную суму. Сведчанне таго — заказныя забойствы. Усяго ж у 1993 годзе было ажыццёўлена 885 наўмысных забойстваў і замахаў (амаль на трэць больш, чым у 1992-м). Асабліва "вызначаюцца" ў гэтых адносінах Брэсцкая вобласць і горад Мінск. У сталіцы, напрыклад, колькасць забойстваў павялічылася с 75 да 130. Ці можна было прадухіліць хоць частку з іх? Аказваецца, так. Большасць злачынстваў, якія здараюцца на сямейна-бытавой глебе, сталі лагічным завяршэннем працяглых скандалаў, па якіх ні органы ўнутраных спраў, ні пракуратура не прынялі належных мер.

Мала таго, ва ўмовах, калі наспела неабходнасць рэарганізацыі падыходаў да расследавання злачынстваў, некаторыя пракуроры і следчыя не толькі не шукаюць новых форм работы, але і не выкарыстоўваюць старыя метады, якія апраўдалі сябе на практыцы. Следчыя дзеянні нярэдка навогул не вядуцца. Агляд месцаў здарэнняў стаў хутчэй выключэннем, чым правілам. Крымінальныя справы ўзбуджаюцца несвоечасова. А расследаванні іх часцей за ўсё абмяжоўваюцца толькі допытамі пацярпеўшых ды некалькіх сведак.

2.

Усё часцей мяжу закона пераступаюць падлеткі. Працэнтаў семдзесят з іх аб'ядноўваюцца ў злачынныя групы. Магчыма, сапраўды наспела неабходнасць пераўтварэння камісій па справах непаўналетніх у спецыяльныя органы па сацыяльнай абароне дзяцей. У гарадах маглі б мець месца цэнтры сацыяльна-псіхалагічнай дапамогі падлеткам з інтэрнатамі для пражывання тых дзяцей, якія ўцяклі з дому, і маюць патрэбу ў прытулку і дапамозе. Нельга толькі караць людзей, якія спатыкнуліся на пачатку жыццёвага шляху.

Многія гады вядзецца размова і аб стварэнні сістэмы сацыяльнай рэабілітацыі асоб, вызваленых з месцаў пазбаўлення волі. Аднак, практычна яна нічым не падмацоўваецца. Наадварот, з незавідным станам устаноў абвінавачаемым прыходзіцца сутыкацца з моманту заключэння іх у следчыя ізалятары. Так, напрыклад, у Мінскім СІЗО, разлічаным на 2000 чалавек, у асобныя месяцы мінулага года знаходзілася звыш 3500 зняволеных. Больш таго, з-за парушэння тэрмінаў разгляду крымінальных спраў, несвоечасовай высылкі ў следчыя ізалятары да ўступлення прыгавораў у законную сілу ў другой палове 1993 года працяглы час (ад 3 да 9 месяцаў) у іх утрымлівалася каля 1200 чалавек.

3.

У мінулым годзе ў войсках былі ажыццёўлены 1263 злачынствы. Усё больш юнакоў ухіляюцца ад прызыву на вайсковую службу. Трывогу выклікаюць і выпадкі крадзяжу зброі і боепрыпасаў, якія пераносяцца не толькі ў рамкі збройных канфліктаў, але і аседаюць у руках мясцовых злачынных групоўак.

Генеральны пракурор рэспублікі рэзка крытыкаваў работу беларускіх ваенных пракуратур і ўказаў аддзелу па нагляду за выкананнем законаў у войску ўзмацніць кантроль за іх дзейнасцю.

У Гомельскай, Брэсцкай, Полацкай міжгарнізонных ваенных пракуратурах з парушэннем тэрміну закончана да 80 працэнтаў крымінальных спраў. У Гродзенскай міжгарнізоннай пракуратуры амаль год расследуецца справа ў адносінах да прапаршчыка Казакевіча аб недастачы ваеннай маёмасці. Тройчы яна пераносілася на разгляд у суд, і ні разу так і не была ўстаноўлена... сума недастачы. У Брэсцкай міжгарнізоннай пракуратуры з мая 1993 года практычна не вядзецца расследаванне ў адносінах да радавога Данілюка, якога абвінавачваюць ва ўчыненні забойства. У Барысаўскай ваеннай пракуратуры на "мёртвай" кропцы спынілася справа па абвінавачанню маёра Карабко ў крадзяжы прадуктаў харчавання (адной толькі бульбы — 224 тоны).

Ці варта прыводзіць іншыя прыклады? Тым больш, што генеральны пракурор Беларусі В.Шаладонаў горка канстатаваў: "Сёння няма ніякіх тэндэнцый, якія давалі б надзею на зніжэнне ў бліжэйшы час злачыннасці ў рэспубліцы..."

Аляксандр ГЕРАСІМОВІЧ.

КРЫНІЦЫ

"Глядзі на мяне, як на роўню..."

Семдзесят пяць год мы жылі ў грамадстве, дзе "не было" інвалідаў. Дзяржаўныя структуры рабілі ўсё магчымае, каб утаіць гэтую праблему. Адсюль — гарады, па вуліцах якіх інваліды не могуць перасоўвацца, дамы, з якіх яны не могуць выбрацца з-за адсутнасці пандусаў, кватэры і пакоі, не прыстасаваныя для іх жыцця...

Цяпер справы патроху змяняюцца да лепшага. Нарэшце, высвятляецца, колькі сярод пакрыўджаных лёсам людзей па-сапраўднаму прыгожых і душой, і абліччам, колькі таленавітых!..

Агульнавядома, што захапленне словам, захапленне літаратурнай творчасцю, шчырае жаданне загаварыць вершамі прыходзіць да нас часцей за ўсё ў маленстве. Жыццё, яго ўзнёсласць ці трагічнасць часам робяць самыя нечаканыя павароты ў душы, у характары, у чалавечым лёсе. Гэта мы чулі і бачылі на леташнім фестывалі інвалідаў "Глядзі на мяне, як на роўню...", гэта адчуваем, знаёмячыся з літаратурнымі творамі сённяшняга выпуску нашых "Крыніцаў".

Анатоль ПРОХАРАЎ

Анатоль ПРОХАРАЎ нарадзіўся ў 1956 годзе ў вёсцы Рудкаўшчына, што на Магілёўшчыне. Інвалід 2-й групы.

Аднаго разу пра сваю творчасць ён сказаў: "Калі нічога не могуць зрабіць для хворага дзіцяці ўрачы, дык няхай хоць мае вершы на хвілінку вернуць яму добры настрой". Вось і аддае А.Прохараў усе свае сілы самым маленькім — піша вершы, як ён кажа, "у кароткіх штоніках". Ужо выдаў дзве дзіцячыя кніжкі. Але не забывае і пра "сталую" паэзію. Як могуць пераканацца нашы чытачы, яго творы прасякнуты дабрынёй і шчырасцю.

Родная мова

Тут мова мая, а словы — як зоры.
Сабрала яна ўсіх вясёлак узоры.

Як сонца іскрыстае — шчодра ліецца.
Матчынай мова мая завецца.

Блакіт ў ёй лёну і колас наліты,
і росных, мурожных лугоў аксаміты...

Хто любіць матулю,
жытнёвае поле, —
той мову сваю не забудзе ніколі.

* * *

У Рудкаўшчыне
з краю вёскі хата...
Тут першы крок
зрабіў я ў жыцці...

І жніўеньскія зоркі,
як зярняты, —
у сэрцы закаханага біцці.

З буслом не раз
абмерваў сенажаці,
удалеч плыў
на сіняй хвалі льну...
У кожнай кветцы —
цёплы подых маці
кранаў мне сэрца
звонкую струну.

Кляновы сок
каўшом тым срэбразорным
Мядзведзіца збірала —
пах зямлі...

Узор і водар
красак непаўторных —
і ў іх усмешкі матчыны
цвілі.

Ранак

Зара на золку сыпле росы —
як золата, яны гараць...
Раскінуўшы праменняў кросны,
устала сонца ўзоры ткаць.

Бліснe чаўнок з вясёлак-кветак,
заззяе срэбрам аксаміт...
І тут узор лясоў, палетак —
бязмежны, як Дняпра блакіт.

Марыя АРЦЯМЁНАК

Марыя АРЦЯМЁНАК нарадзілася на Віцебшчыне. Інвалід 1-й групы.

Усё было ў Машы — і бесклапотнае вясёлае маленства, і мары аб будучыні. І раптам — хвароба... Яна адабрала надзеі, сцерла з памяці мары, пасяліла ў душы незнаёмае раней пачуццё адзіноты.

І ўсё ж Маша выстаяла. Выстаяла, бо пасябравала з паэзіяй. Паэтычнае слова для яе — і сябар, і дарадчык, і лекар, праменьчык, што ляціць праз час і прастору і шукае сяброў, далёкіх або блізкіх, дарэчы, не толькі тых, каго напаткала няпростая доля.

Ручай

Мой ручай, я зайздрошчу табе:
ты праз шчэбень удалеч імкнешся,
мыеш косы зялёнай вярбе,
ты спяваеш, бурліш і смяешся.

Ты гайдаеш на плыні сваёй
сінь нябёсаў і водар вясновы...
Прыпыніся ля хаты маёй —
падхапі, панясі мае словы!

Ды нічога не змый, не крані —
ні надзеі, ні страт, ні пяшчоты...
Хай праменьчык маёй дабрыні
сум растопіць людскі і турботы.

Верасень

Бліскучых нітак павуціны
прыносіць верасень ізноў,
прыемны водар садавіны
і ціш глыбокую садоў.

Іду па лесе раніцою:
лазовы кошык на руцэ,
галінкі пырскаюць расою,
блішчаць іскрынкі на шчацэ...

А сонца ходзіць невысока
над краем скошанай травы,
на стозе бусел адзінока
стаіць — нібыта вартавы...

На беразе

Маладзіка бялее вока,
шумяць чарот і асака.
Гайдае човен адзінокі
на хвалях нечая рука.

Туман нам накрывае плечы,
а мы на беразе стаім.
Салоўка, песеннік адвечны,
спявае песню нам двайм.

Рака бадзёрыць прахалодай,
шапоча ясень ля вады...
Спатканняў гэтых асалоду
мы будзем помніць праз гады.

Роднае

Люблю я ў лесе пах жывіцы,
зязюлі звонкі галасок
струмень празрыстае крыніцы,
у полі — стройны каласок.

Люблю антонаўкі, ранеты,
уранні водарны пракос,
і салаўіныя санеты,
і прыгажосць дзявочых кос.

Люблю валошку і рамонку,
і клёкат раніцай бусла,
люблю вясновую гамонку,
і вечаровы ўсплёск вясла.

І гронку спелае каліны,
птушыны гоман у бары.
Люблю паданні і быліны
бабулек і дзядоў старых..

Няхай дажджы мяне прамочаць,
хай град ударыць па шчацэ,
гадоў зязюля напрарочыць,
цыганка — шчасця на руцэ.

ПАН-БЕЛАРУСІКА

Адкрыта консульства ў Беластоку

Усталяванне беларускай дзяржаўнасці — гэта і наладжванне цывілізаваных кантактаў з навакольным светам. Распачалося яно з адкрыцця пасольстваў у шэрагу краін. Але справа выглядала б фармальна, каб на тым і спынілася. Далейшы этап — гэта і адкрыццё консульстваў у рэгіёнах, якія патрабуюць шырэйшага кантакту з Беларуссю. Беласточчына ў Польшчы мае такую патрэбу хоць бы таму, што сотні тысяч грамадзян Польшчы ў гэтым рэгіёне вызначаюць сваю нацыянальную прыналежнасць адназначна — беларусы.

Два месяцы таму на пасаду консула Генеральнага консульства Рэспублікі Беларусь у Беластоку быў прызначаны 32-гадовы дыпламат Ігар ХАДАСЕВІЧ, інтэрв'ю з якім змясціў у лютаўскім нумары польскі штомесячнік "Czasopis".

— Скажыце, калі ласка, пра мэты і задачы новага фармавання ў польска-беларускіх узаемадачыненнях?

— Арганізацыя нашага Генеральнага консульства ў Беластоку яшчэ ў незавершанай стадыі. Яшчэ толькі ў снежні мінулага года пасол Беларусі ў Польшчы Уладзімір Сянько наведаў Беласток і абмеркаваў з мясцовымі ўладамі шэраг арганізацыйных пытанняў. Што да мэтаў. Дык консульства з'яўляецца афіцыйным прадстаўніцтвам ураду краіны па-за ейнымі межамі, таму найперш нас клапоціць ахова інтарэсаў і правоў грамадзян Беларусі, якія знаходзяцца на гэтай тэрыторыі Польшчы. Тут, зразумела, і вырашэнне разнастайных палітычных, эканамічных і культурных праблем. Нельга забываць і пра дапамогу беларускай нацыянальнай меншасці, што нарадзілася і жыве тут, культываваць свае традыцыі.

— А якія вы, як консул, бачыце канкрэтныя магчымасці спрыяння беларускаму культурнаму жыццю на Беласточчыне?

— Пакуль праца яшчэ не да канца наладжана арганізацыйна, нельга прыводзіць канкрэтныя прыклады. Я толькі некалькі тыдняў на Беласточчыне, яшчэ не ведаю нават, чаго ад мяне чакаюць тутэйшыя беларусы. Факт, аднак, што іхнія праблемы знаходзяцца пад увагай і польскага, і беларускага ўрадаў. Прыкладам можа тут быць фінансавая і рэчавая дапамога будаўніцтву Беларускага музея ў Гайнаўцы.

— Апошняе пытанне — пра вашыя ўражанні ад Беластока?

— Хоць акрамя беларускай мовы я добра валодаю польскай, французскай, англійскай і расейскай, але прыемна, што ёсць у Беластоку беларусы. З імі побач лацвей мне тут працуецца. І хоць новая пасада патрабуе ад мяне вялікай адказнасці, задавальненне прыносіць сам факт магчымасці браць удзел у такой, без сумнення, гістарычнай падзеі і для Беластока, і для Беларусі, і для польска-беларускіх узаемадачыненняў.

Гутарку вёў Ежы КАЛІНА.

Пераклаў з польскай Вітаўт МАРТЫНЕНКА.

ФЕСТЫВАЛІ

Як робяць лаўрэатаў

□ **Вітаўт МАРТЫНЕНКА, "ЧЗ"**

Мінуў ужо месяц з часу I Нацыянальнага фестывалю аўтарскай песні "Залатая горка–94", а шырокага розгаласу гэтая падзея так і не займела. Чаму ж атрымаўся такім непрыкметным I Нацыянальны?..

Відаць, парадокс тлумачыцца парадаксальнасцю ўсіх падзеяў вакол яго. Па-першае, гэта ўжо другі I Нацыянальны... Дзіўна? А прыгадайце імпрэзу ў мінскім Доме літаратара роўна год таму, у лютым 93-га. І атрымалася так, відаць, таму, што — гэта ўжо па-другое, — фестываль з гучнай назвай "Нацыянальны" ў нас можа праводзіць не толькі дзяржава, а любы Дом культуры, як і атрымалася ў абодвух выпадках. Вынікі падобных захадаў не прымушаюць доўга чакаць...

26 лютага Беларускае тэлебачанне рызыкнула даць у прамым эфіры гала-канцэрт гэтага фестывалю. Бадай, наслухаўшыся паведамленняў аб міжнародных поспехах беларускіх бардаў, паверыла, што канцэрт будзе экстракляс. А што ж выйшла? Каб не выступы сваіх і замежных гасцей — Едруся Акуліна, Стаса Трызубага, Аляксандра Мірзаяна, ля тэлеэкрана цяжка было б не сканаць у слязлівым сне: то гучала традыцыйная самаробшчына пра "гаротны край азёр", які ўсё ніяк не хоча шанаваць "богам дадзены язык", то здзіўлялі крутыя трасянкаўскія рыфмы "Беларусь мая — Беларусія", "з новай вераю — агалцелая"...

Можна было падумаць, што "вялікай патаемнай радзе" (так тут назвалі журы, куды ўваходзілі і музычныя крытыкі, і бардаўскія славутасці) не было з чаго выбіраць. Але пра іншае сведчыў скандальны інцыдэнт таго "прамога эфіру": пасля таго, як Таварыства беларускай мовы і рэдакцыя газеты "Наша слова" абвясцілі свой прыз нейкаму Зміцеру Бартосіку, на сцэну выйшаў хлопец з гітарай, але яму тут жа скруцілі рукі і, не дапусціўшы да мікрафона, вывелі са сцэны.

Паколькі і маё імя прагучала ў складзе "вялікай патаемнай рады", на другі дзень даводзілася адказваць на шматлікія пытанні. Чытачы непакоіліся: "Што ў вас там здарылася? Што за баль шэрасці? Дзе сапраўдныя барды?".

І наўрад ці меў рацыю той, хто рабіў выснову пра заняпад бардаўскай песні ў Беларусі. Прааналізаваўшы ўсе этапы, якія папярэднічалі гала-канцэрту, я асабіста быў уражаны багаццем новых імёнаў, якія маглі ўпрыгожыць і сапраўдны Нацыянальны фестываль. Куды яны падзеліся пасля? Тут ужо трэба гаварыць пра вынікі сітуацыі, калі старшыня журы ў садружнасці з аргкамітэтам супрацьпаставілі сваю думку калектыўнай высновe спецыялістаў.

Старшыню, зазначым, тая "вялікая патаемная рада" зусім не выбірала. Ён быў прызначаны гэтак жа патаемна. Выбар дырэктара фестывалю Ядвігі Волкавай і ейнага намесніка Міколы Трафімчука спыніўся на Алегу Ацьмане, які больш вядомы пад сцэнічным псеўданімам Алег Атаманаў.

Але чаму ўсё ж "патаемная рада"? Мяне, зрэшты, таксама здзівіла, чаму ад самага пачатку названая вышэй суполка катэгарычна адмовілася ад публічнага вынясення адзнак талентам. Потым ужо вынікі "крутой дзяржаўнай імпрэзы" прымусілі звярнуць увагу на тое, што і арганізатары, і частка журы, і абвешчаныя лаўрэаты амаль на 100 працэнтаў уяўляюць сабой Бюро прапаганды Саюза пісьменнікаў Беларусі. І вось бяда, пад час працы журы яны натыкнуліся на прынцыповую пазіцыю большасці судзейцаў.

Спярша старшыня добрую гадзіну прымушаў журы абмяркоўваць выключна ягоны спіс (маўляў, гэта ж дэмакратычна — кожны выкажа сваю думку пра тое, што думае старшыня). Паколькі шмат прыкметных асобаў не трапляла такім чынам у поле зроку, журы сяк-так адстаяла ідэю абмеркавання ўсіх паасобных спісаў. Праз спрэчкі ды марныя напругі прыйшлі да пэўнага выніку. Але справа ў тым, што найбольшы бал там набраў гамяльчанін Зміцер Бартосік, а не Кастусь Герашчанка, з імя якога старшыня пачынаў кожны свой аргумент. Вось тут ён і ўзняў пытанне, што гонар "бардаўскай Беларусі" на будучым міжнародным фэсце будзе адстойваць зусім не беларус. А фэст той, зазначым, ужо рыхтуецца тым жа аргкамітэтам і амаль з тым жа складам журы ў Гародні, дзе кампанія знайшла паўнамоцнага прадстаўніка Віктара Шалкевіча.

Здавалася, добрая ідэя — правесці Нацыянальны фэст. Нібыта, каб шукаць таленты па Беларусі. Але, пасядзеўшы побач з гэтымі людзьмі, я адчуў іншыя мэты.

Некалькі журыйцаў не стрывалі доўгіх дыскусій і адлучыліся паабедаць, перадаўшы свае галасы старшыні. І вось пасля вяртання адзін з іх — Віктар Шалкевіч — паўжартам кінуў:

— Вы без нас усё вырашылі? Калі Мельнікава і Бартосіка няма ў спісе, я супраць.

Праз хвіліну, пасля заўвагі старшыні, ён быў ужо супраць Бартосіка. І калі Атаманаў надзіва адкрыта прызнаўся, што "нам трэба было зрабіць лаўрэатамі Парфенчыкаў, Палупанава і Мізулу", Шалкевіч парадаваў яшчэ адной праявай наіўнай шчырасці:

— А чаму не зрабілі?

Заўвагі журыйцаў наконт таго, што цяжка рабіць лаўрэатамі картавых і непісьменных, ды пасылаць іх на міжнародны фэст, раскрылі Шалкевічу запал тутэйшых спрэчак, але ён занадта быў упэўнены ў адзінстве фэстаўскай кампаніі:

— Ды што вы хвалюецеся? А хто ў журы на тым фэсце будзе? Вось хто, — ён кіўнуў на ўкраінскіх калегаў, ад якіх ужо сам разам з Атаманавым паспеў вывезці прыз з Кіева. — Усё будзе добра ў любым выпадку.

І ўсё ж колькі ні перагаласоўвалі спіс, усё выплываў у лідэры гэты злашчасны Бартосік. Злашчасны, бо яго ўсё выкрэсліваў старшыня, які пасля заўвагі радыёжурналісткі Надзеі Кудрэйка заявіў нават:

— Ды хто вы ўсе такія, журналісты?! Я — бард. Толькі я магу вырашаць тут. І ў мяне свой спіс...

Пікантная напрошвалася сітуацыя: аказваецца, мяне, як і іншых, запрасілі ў журы проста дзеля таго, каб ад нашага імя зачытаць чужы спіс. Не заставалася нічога іншага, як адмовіцца ад удзелу ў журы. Акрамя мяне так зрабілі тая ж Н.Кудрэйка, і тэлежурналіст з Вільні Таццяна Сапач і Алесь Камоцкі. Падтрымаў нас і маскоўскі бард Аляксандр Мірзаян:

— Няўжо спрэчка пра таго хлопца з Гомеля? Ды гэта ж адкрыццё бардаўскага фэсту. І хоць ён не выканаў нейкіх арганізацыйных умоваў (своечасова заяўку не падаў), гэта смешны аргумент, каб не заўважаць яўны талент.

Атаманаў, нарэшце, "памякчэў". Ягонае рэзюме, праўда, вымушаны пакласці на паперу моцна падрэдагаваным, бо ў журы дзявочыя вушы яго не стрывалі. Гучала яно прыкладна так:

— Ладна, хто за тое, каб зрабіць Бартосіка шостым членам?..

Было бачна, што ён не хоча адмовіцца ад свайго асабістага пяціасабовага спіса, куды ўваходзілі ягоныя калегі па працы, сябры па Бюро прапаганды СП і... ну як жа без парачкі бардаў, даўно прызнаных слухачамі: Андрусь Мельнікаў і Лана Медзіч.

Журы ўсё ж развалілася, але "патрэбных" лаўрэатаў абвясцілі ад ягонага імя. Першая апратэставала гэта ў радыёэфіры Надзея Кудрэйка. І вось цяпер раблю тое самае я.

Цікавыя бываюць Нацыянальныя фэсты, калі дзяржава за імі не даглядае. Ды й спонсары, відаць, лічаць, што ўклалі грошы (9 мільёнаў) у нацыянальную культуру. Наіўныя. Ну атрымаў Мельнікаў дзіцячы фотаапарат, а Лана Медзіч — пластмасавую вазу. Але ж нават не кожны з іх трапіў на пасляфэстаўскі банкет, адкуль выводзілі і бардаў (некаторых), і сяброў журы (пэўных). П'янка ад "Дайновы" была, як кажуць, выключна для белых, хоць наўрад ці "Дайнова" пра гэта ведала.

Фота У.ПАНАДЫ.

АПЛАДЫСМЕНТЫ

Не хлебам адзіным...

Апошнім часам падзеі культурнага жыцця нашай рэспублікі наводзяць на думку, што, аказваецца, не хлебам адзіным жыве чалавек. Фестывалі, конкурсы, вечарыны, прэм'еры: усё часцей запрашаюць нас яркія афішы ў той ці іншы тэатр.

Вось і яшчэ адна навіна — канцэрты сімфанічнай музыкі. Ініцыятары — Мінскі універсітэт культуры і Мінскі сімфанічны аркестр "Калегіум музікум" (галоўны дырыжор — Вячаслаў Бартноўскі). Аўдыторыя, на якую, перш за ўсё, разлічаны канцэрты, — студэнцкая моладзь. Таму, магчыма, невыпадкова выбрана і месца для першага выступлення — Белдзяржуніверсітэт. У праграме аркестра творы М.Глінкі, І.Брамса, Дж.Вердзі, П.Чайкоўскага, І.Штрауса, А.Вівальдзі. Як расказаў мастацкі кіраўнік "Калегіума музікума" В.Бартноўскі, мэта канцэртаў — імкнуцца, каб сімфанічная музыка мела на сваім баку як мага больш прыхільнікаў, прапагандаваць лепшыя творы сусветнавядомых кампазітараў, знаёміць слухачоў з найбольш таленавітымі выканаўцамі нашай рэспублікі, а, у рэшце рэшт, проста зрабіць канцэрты сімфанічнай музыкі цудоўнай магчымасцю разнастаіць студэнцкі адпачынак.

Вечарына сімфанічнай музыкі ў БДУ будзе першай ластаўкай падобных выступленняў у многіх ВНУ. Увесь касавы збор пойдзе на тое, каб падтрымаць сённяшняе студэнцтва. Магчыма, будуць прызначаны стыпендыі студэнтам-выдатнікам, магчыма, проста арганізуецца фонд дапамогі студэнтам. Зробяць свой уклад і спонсары аркестра — гэта АТ "Альфаком" і ААА "Суэртэ".

Такім чынам, першае выступленне Мінскага сімфанічнага аркестра — 7 красавіка 1994 года а 16 гадзіне ў актавай зале Белдзяржуніверсітэта.

ГАРЧЫЧНІК

З Юрасёва куфра

Слухай, любая, анекдот
– Калі жанчына не мае рацыю, першае, што трэба зрабіць – папрасіць у яе прабачэння...

* * *

Жанчына добрая: яна можа дараваць мужчыну ўсё, нават калі ён ні ў чым не вінаваты.

* * *

Жанчыны прыдумалі сапраўдных мужчын, каб лягчэй было ездзіць на астатніх.

* * *

Муж – жонцы:
– Здзіўляюся, чаму жанчыны звяртаюць больш увагі на сваю знешнасць, чым на развіццё інтэлекту?
– Таму што мужчыны часта бываюць дурныя, але вельмі рэдка сляпыя.

* * *

– Адразу відаць, што вы жанатыя.
– Чаму?
– Усе гузікі прышытыя.
– Гэта першае, чаму навучыла мяне жонка ў час мядовага месяца.

* * *

– Маладая жонка гаворыць мужу:
– Дарагі, мне так цяжка адразу адмовіцца ад сваіх дзявочых прывычак...
– І не трэба, дарагая, працягвай браць грошы ў свайго бацькі, як быццам бы нічога не здарылася!

* * *

– Мы ўсяго тыдзень як пажаніліся, а ты ўжо вярнуўся так позна.
– Але, Мэры, я ніяк не мог вярнуцца дамоў раней. І так ледзь хапіла цэлага вечара, каб расказаць сябрам у бары, які я шчаслівы з табой.

* * *

Малады муж звяртаецца да жонкі:
– Ведаеш, дарагая, я цяпер падлічыў усе мае расходы на вяселле і кошт падарункаў. Аказваецца, я ажаніўся з табой толькі па каханню.

* * *

Да пастара прыйшла маладая пара, з выгляду падлеткі, і папрасіла, каб іх неадкладна пажанілі. Пасля заканчэння цырымоніі маладажоны адправіліся дадому, а праз [illegible]
– Я хачу, каб у яго было маё імя, – сказаў малады бацька.
– Згодна, – кіўнула галавой маладая маці, – а як цябе завуць?

* * *

Калі жанчына падзяляе думку мужчыны, ён мае рацыю, калі не падзяляе, то значыць ён не муж.

* * *

Дурны муж дакарае жонку, а разумны – сябе: за тое, што з ёй ажаніўся.

* * *

Мой тата часам шкадаваў, што я не нарадзілася хлопчыкам.
– Я разумею яго.

* * *

– Ах, Коля, калі ты быў жаніхом, то абяцаў мяне насіць на руках...
– Ты забываешся, Ганна, што калі ты была нявестай, то важыла напалову менш.

* * *

– Раней ты заўсёды называў мяне сваёй царыцай, а цяпер?
– Вось бачыш, – адказвае муж, – пажаніўшыся з табой, я стаў рэспубліканцам.

* * *

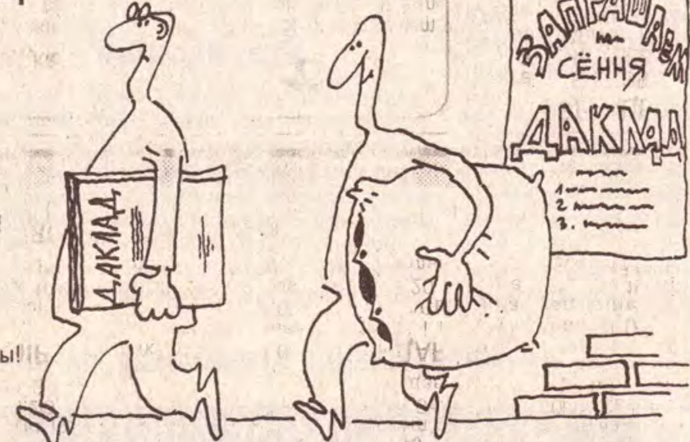
Як кажуць, адзін муж увесь час праводзіў за чытаннем кніг. Аднаго разу жонка сказала яму:
– У гэту ноч я не заплюшчу вачэй да раніцы – буду маліцца Алаху, каб ён ператварыў мяне ў кнігу.
– Чаму? – спытаўся муж.
– Шчыра кажучы, – адказала жонка, – я зайздрошчу гэтым кнігам і таму хачу стаць кнігай, каб ты не адрываў ад мяне вачэй.
– Калі ты будзеш маліцца, – пажартаваў муж, – папрасі Алаха, каб ён ператварыў цябе ў каляндар.
– Чаму? – спыталася жонка.
– А таму, што каляндар служыць толькі адзін год, а потым яго замяняюць новым.

Уладзімір ПРАВАСУД

Размова

Жарт

— Здароў, Кузьмін!
—Здарова, брат!
— Скажы, ты слухаў мой даклад?
— А як жа, слухаў з захапленнем!
Прыйшоў я крыху са спазненнем,
аднак, даслухаў...
Толькі ноччу
ніяк не мог заплюшчыць вочы...
— Даклад усхваляваў цябе? Я рады!
— Не! Выспаўся я ў час даклада.

Леанід ШЫРЫН

Аўсей і нуль

План трашчыць —
паказчык нізкі.
Шэф ратуецца прыпіскай.
Прыпісаў аднойчы нулік —
план "падняў"...
Аб ім пачулі...
І на нуліку Аўсей
што ні год, то ўсё вышэй.
Што ні год —
мяняе крэсла...
Аж у главк яго занесла...

Так сігаў Аўсей,
пакуль
з вышыні праз гэты нуль
паляцеў — нібыта куль.

Міхась СКОБЛА

Даездзіўся

Пародыя

*Вярнуўся хараства — жанчына!
Няжко, няжко надыйдзе час,
Калі халоднымі вачыма
Цябе сустрэну я хоць раз?
Васіль ЖУКОВІЧ.*

Яшчэ, здаецца, без кульбакі,
І па гадах яшчэ не дзед.
Мо ад гаракці табакі
Да маладзіцы прапаў імпэт?

А бу жа о! — калісьці ласы,
Нібы да зернятка ралля.
Нібыта цюцька на каўбасы,
Нібы паэты да рубля.

Адкуль, о Божухна, хвароба?
Куды прапаў мой тонкі смак?
Фядора дзівіцца і Глоба,
Не можа вылечыць Чумак.

Паэт хвалюецца законна.
Пегас імчыцца наўскакі.
А для таго, каб ездзіць конна,
Акрым вуздэчкі трэба спрыт.

Акрым уласнай арганакі
Пегасу нешта на хрыбет...
А што цяпер — ісці ў манахі?
Наводзіць ім такі паэт.

Ды я паныла нос не вешаў,
Не пхаў пілоці за шчаку,
А накрамзаліў безліч вершаў,
Дзе я — заўсёды начыку!

ЦУДЫ ПРЫРОДЫ

Гумарэска

Раніца пачыналася. Адыходзіў надакучыўшы прыцемак, неба праяснялася ўсё больш. Я доўга глядзеў у акно. Успаміналіся ўсе вялікія і не надта вялікія паэты, пісьменнікі, якія апявалі гэтую непаўторную пару дня. Далібог, усе яны мелі рацыю, і мне захацелася падзяліцца сваёй радасцю з навакольнымі, прымусіць і іх адчуць хараство ранішняга марозу і прыгажосць мудрагеліста заснежаных дрэў. Як вучыць часопіс "Здоровье" — усміхайцеся, часцей усміхайцеся ўсім навокал — і ўсе будуць здаровымі. Хаця, магчыма, я і не зусім разабраўся ў рэкамендацыях вучонага часопіса.

Я бадзёра пакрочыў да аўтобуснага прыпынку. Яшчэ здалёк там прыкметны былі цёмныя панурыя постаці, якія чакалі запознены грамадскі транспарт. Яны яўна не гарманіравалі з цудоўным навакольным пейзажам. Трэба было дапамагчы гэтым людзям.

— Добры дзень, таварышы,— радасна павітаўся я, звяртаючыся перш-наперш да дзвюх прывабных дзяўчат у аднолькавых бардовых футрах. Яны, небаракі, пакутліва глядзелі ў той бок, адкуль павінен быў з'явіцца жаданы аўтобус. Урэшце, усмешка больш за ўсё патрэбна юным дзявочым тварам.

Але мілыя анёлы ўздрыгнулі, спалохана агледзеліся і чамусьці цясней прытуліліся адна да адной.

Не, яны яўна не хацелі мяне разумець. Я вырашыў пакінуць іх пакуль у спакоі і паспрабаваць выклікаць эстэтычныя пачуцці ў менш палахлівых прадстаўніц жаночага полу.

— Прыгажосць якая!— звярнуўся я да шаноўнай дамы, якая маркотна згорбілася над вялікай сумкай, што стаяла ля яе ног. Але і тут мне прыйшлося ганебна адступіць. Дама падазрона на мяне паглядзела, прысунула бліжэй сваю сумку і нават прыкрыла ў ёй замок.

Не, лепшая палова чалавечага роду была яўна глухой да навакольнай прыгажосці. Што ж, заставаліся яшчэ мужчыны.

— Тта-а-к, надвор'е што трэба,— прыстроіўся я да групкі маладых людзей, якія ажыўлена аб нечым размаўлялі.— Мароз і сонца, як сказаў паэт!

Маладыя людзі прымоўклі, незадаволена на мяне паглядзелі і перамясціліся наперад.

— Ну, як табе падабаецца?— дрыжачым голасам звярнуўся я да хлапчаняці дзетсадаўскага ўзросту, які моцна трымаўся за маміну руку.— Як там: не вецер бушуе над борам, га?— я з адчаем глядзеў на дзетсадаўца.

— Мама, а дзядзька п'яны?— пачуўся танюсенькі галасок мне ў адказ.

— Не трэба, сыночак, не глядзі,— трагічным шэптам папрасіла мама.

Я задрыжаў. Усё вакол пагасла і стала змрочным і панылым. На шчасце, падышоў аўтобус.

Я прытуліўся ў куточку, далей ад вачэй астатніх пасажыраў.

У самых дзвярах нашага ўпраўлення мяне нагнаў мой таварыш па працы Віцька Жартаў.

— Бач ты, які мароз,— ажыўлена загаварыў ён, ляпаючы мяне па спіне.— Хараство якое! Як там у паэта? "Однажды в студеную зимнюю пору?" Ты што, што? Што так глядзіш на мяне? Украў я ў цябе што-небудзь? Псіх ненармальны...

Але я ўжо быў далёка. Цудамі прыроды я быў сыты па горла.

Марыя ЖЫЎЛЮК.

ХАТНІ ЭКРАН

■ 7, чацвер

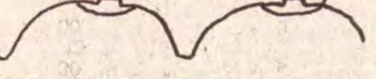
Беларускае тэлебачанне
8.00. Раніца рэспублікі.
8.10. Пад купалам Сусвету.
8.20. Надвор'е.
8.30. Пяць хвілін на жарты.
8.35. "Дывертысмент". Фільм-канцэрт.
◆9.00. "Ніхто, акрамя цябе".
9.45. Тэлевізійны Дом кіно.
◆10.45. "Адступнік". 1-я і 2-я серыі.
* 13.20. "Дзень загадак".
13.30. Навіны.
◆13.40. "Полымя". 1-я серыя.
* 15.00. "Следства вядуць Калабкі".
15.25. Відзьма-нявідзьма.
15.55. Парады агароднікам.
16.25. "След праклядае першы..." Жыццё і творчасць пісьменніка А.Савіцкага.
17.40. Сустрэча з сям'ёй Мішэльсіх.
18.10. Абласныя навіны (Гродна).
18.25. Навіны Бі-бі-сі.
19.00. Зямытаўшы мае пісьмо...
19.05. Парады агароднікам.
19.15. Бізнес-фірма. Стратэхаўскія рэалі Беларусі.
20.10. Пазіцыя ўрада. Актуальнае інтэрв'ю.
20.25. Пяць хвілін на жарты.
20.30. Кантакт.
20.35. Калыханка.
21.00. Панарама.
◆21.35. "Ніхто, акрамя цябе".
22.20. На сесіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь.
Пасля заканчэння – Пад купалам Сусвету; Надвор'е; НІКа.

Канал "Астанкіна"
8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 23.50. Навіны.
8.20. У свеце жывёл.
9.00. ...Да 16 і старэйшым.
◆9.40. "Рэрых".
10.50, 21.45. Прэс-экспрэс.
◆11.20. "Шэсць снежных дзён".
14.25. Прадпрымальнік.
15.05. Як дабіцца поспеху.
15.20. Музограф, ці Я гэта чуў.
* 15.40. "Прыгоды Тома Соера".
16.10. ...Да 16 і старэйшым.
16.50. Тэхнадром.
17.25. За кулісамі. Карэйскі вузел.
17.40. Дакументы і лёсы.
17.50, 20.35. Надвор'е.
17.55. Канцэрт маладзёжнага аркестра Аб'яднанай Еўропы.
18.55. Я.Габрыловіч пра час і пра сябе. Частка 2-я.
19.40. Добрай ночы, малышы!
20.45. Лато "Мільён".
◆21.15. "Малады Чарлі Чаплін". 4-я серыя.
◆21.55. "Джэк-патрашыцель". 1-я серыя.

Канал "Расія"
8.00. Сусветныя навіны Эй-бі-сі.
* 8.25. "Верабейка".
◆8.35. "Санта-Барбара".
9.25. Тэлегазета.
9.30. Паехалі.
9.40. Сялянскае пытанне.
15.20. "Адрозьжаны звон". Дак.фільм.
15.30. Студыя "Рост". "Флоту былы".
16.00. Там-там навіны.
16.15. Новая лінія. "Стары дабро".
17.00. Не быць дзінзаўрам.
17.15. Будні.
17.45. Свята кожны дзень.
17.55. У свеце аўта- і матаспорту.
18.25. Свая гульня.
19.25. Падрабязнасці.
◆19.35. "Санта-Барбара".
20.25. Я – лідэр.
20.50. Маскі-шоу.
21.30. Ачкыйна мая. "Светлы дзень Благавешчання".
22.40. Аўтаімгненне.
22.45. Зоркі гавораць.
22.50. Спартыўная карусель.
22.55. Вячэрні салон.

Санкт-Пецярбург
8.15. Казка за казкай.
9.00. "Нямецкая хваля".
◆9.30. "На парозе ночы".
10.20, 11.40, 14.40. Музычны момант.
10.30. Хуткая дапамога.
11.00. Спявае Галіна Карава.
11.15. Урок нямецкай мовы.
11.30, 14.30, 18.30, 21.45. Інфарм-ТБ.
11.45. "Жывыя струны". Тэлефільм.
◆12.20. "Старыя-разбойнікі".
* 13.50. "Краўчык і багародзіца".
◆14.45. "Карона Расійскай Імперыі". 2-я серыя.
15.50. Тры колы, фалінят і...
16.10. Танцуем усе.
16.15. Па сакрэту ўсяму свету.
16.45. Вялікі фестываль.
17.00. Рэформа і ўлада.
◆17.30. "На парозе ночы".
18.50. Спорт, спорт, спорт...
19.05. "Будні". Публіцыстычная праграма.
19.20. Тэлемагазін.
19.30. "Іван Паўлаў". Фільм 3-ці.
20.35. Блеф-клуб.
◆21.15. "Леанарда да Вінчы".
22.00. Спартыўныя навіны.
22.05. Ваш стыль.
22.15. Вячэрні звон. Музычны канал.
23.45. Панарама Германіі. Горад Вісбадэн.

8-ы канал
18.00. Аб'явы. Рэклама.
18.05. "Сямейства Барклі"; "Цар Мідас".
18.35. Музычная праграма. Рэклама.
19.05. Журфак БДУ прадстаўляе...
◆19.15. "Лабірынт правасуддзя". "Турэмная гісторыя".
* 20.05. Мультфільмы.
20.25. ММ-4 прадстаўляе... "Навіны".
20.40. Сямейнае кола.
◆20.45. "Лёс". 46-я серыя.
21.25. "Файт". Спартыўная праграма.
21.45. Справы надзённыя.
◆21.50. "Прыгоды Хаджы-Баба".
23.10. Музычная паўза.
23.25. Рэклама. Аб'явы.

■ 8, пятніца

Беларускае тэлебачанне
8.00. Раніца рэспублікі.
8.10. Дзелавая хроніка.
8.20. Пад купалам Сусвету.
8.30. Надвор'е.
8.40. Пяць хвілін на жарты.
8.45. Фільм-канцэрт.
9.00. Тэлебачанне – школе. Народнае мастацтва Беларусі.
◆9.30. "Ніхто, акрамя цябе".
10.15. "Пяць зорак".
11.15. "Кінакліп" (Венгрыя).
* 12.35. "Аліса ў Зазяркаллі".
13.15. Пазіцыя ўрада.
13.30. Навіны.
◆13.40. "Полымя". 2-я серыя.
* 14.55. "Бяда".
15.15. "Ліцэй". Д/ф.
15.40. "Еўрапейскі калейдаскоп".
16.10. Да 50-годдзя вызвалення Беларусі.
16.50. Жыццё і творчасць В.Палтаран.
17.30. "Спяшайцеся рабіць дабро...".
18.00. Дзелавая хроніка.
18.10. Абласныя навіны (Магілёў).
18.25. Навіны Бі-бі-сі.
19.00. Партрэт у інтэр'еры. Старшыня Савецкага выканкама г.Мінска С.І.Калякін.
20.00. "Аўтамагістраль".
20.15. Студыя "Тэлесябрына".
20.25. Пяць хвілін на жарты.
20.30. Кантакт.
20.35. Калыханка.
21.00. Панарама.
◆21.35. "Ніхто, акрамя цябе".
22.20. На сесіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь.
Пасля заканчэння – Пад купалам Сусвету; Надвор'е; НІКа;
◆"Акселератка"; "Я + Я". Мужчына і жанчына.

Канал "Астанкіна"
8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 23.05. Навіны.
◆8.20. "Кароль Драздавік".
9.50. Футбол. На шляху да Уэмблі.
10.50, 22.55. Прэс-экспрэс.
11.20. Пад знакам "пі".
14.25. Прадпрымальнік.
15.05. Бізнес-клас.
◆15.20. "Кароль Драздавік".
16.50. Азбука ўласніка.
17.25. Навіны культуры.
17.40. Чалавек і закон.
18.10, 20.35. Надвор'е.
18.15. Калі дарога – агульная.
18.45. Поле цудаў.
19.40. Добрай ночы, малышы!
◆20.45. "Джэк-патрашыцель". 2-я серыя.
22.35. Чалавек тыдня.
23.10. Музагляд.
23.50. Праграма "Х".

Канал "Расія"
8.00. Сусветныя навіны Эй-бі-сі.
* 8.25. "Чалавек і леў".
◆8.35. "Санта-Барбара".
9.25. Тэлегазета.
9.30. Паехалі.
9.40. Сялянскае пытанне.
15.20. Расійскі валейбол.
15.50. Там-там навіны.
16.05. Новая лінія. "Востраў".
◆16.50. "Вызваліцелі". 2-я серыя.
17.45. Свята кожны дзень.
18.00. "Спяваючыя гітары" – праз дваццаць гадоў.
18.50. Ніхто не забыты.
19.25. Падрабязнасці.
19.35. "К-2" прадстаўляе: "Перпендыкулярнае кіно".
◆21.10. "Не будзіце спячага сабаку". 1-я серыя.
22.40. Аўтаімгненне.
22.45. Зоркі гавораць.
22.50. Спартыўная карусель.
◆22.55. "Не будзіце спячага сабаку". 2-я серыя.

Санкт-Пецярбург
* 8.20. "Скарб" і інш.
8.30. Танцуем усе.
8.55. Тэлемагазін.
9.00. "Нямецкая хваля".
◆9.30. "На парозе ночы".
10.20, 11.40, 14.40. Музычны момант.
10.30. Хуткая дапамога.
11.00. Сярэбраная ніць. Праграма для пажылых людзей.
11.30, 14.30, 18.30, 21.45. Інфарм-ТБ.
11.45. Наўздагад.
◆12.05. "Люстэрка для героя".
14.25. Тэлетэкст.
◆14.45. "Гум-Гам".
15.55. Залаты ключ.
16.05. Кідайка.
16.45. Вялікі фестываль.
17.00. Новы Пецярбург.
◆17.30. "На парозе ночы".
18.15. Куміры мінулага.
18.50. Спорт, спорт, спорт...
19.05. "Будні". Публіцыстычная праграма.
19.20. Тэлемагазін.
19.30. "Іван Паўлаў". Фільм 4-ы.
20.35. Тэатральная правінцыя.
21.05. Рускія каляндарныя абрады.
22.00. Спартыўныя навіны.
22.10. Ваш стыль.
◆22.20. "Вулічныя салдаты" (ЗША).
24.00. Музычны фільм.

8-ы канал
18.00. Аб'явы. Рэклама.
18.05. "Карусель". "Дынапудзі".
18.30. "Дорэміфасолькі".
18.35. Музычная праграма.
◆19.05. "Хіл Стрыт Блюз". "Навічкі".
* 20.00. Мультфільмы.
20.20. Сямейнае кола. Экспрэс-рэклама.
◆20.25. "Швейцарскія Рабінзоны". 9-я серыя.
21.20. Час...
◆21.40. "Непераможны Брус".
23.10. Музычная праграма.
23.25. Рэклама. Аб'явы.

Каб зэканоміць ваш час:
◆ мастацкія фільмы
* мультфільмы

ГАЛАКТЫКА

Блізняты, Рысь, Компас і іншыя

Чалавека, які прыступае да вывучэння зорнага неба, перш за ўсё ўражвае не колькасць зорак, а той, на першы погляд, вэрхал у гэтым дзіўным свеце. Вось чаму для таго, каб лепш запомніць размяшчэнне гэтых ззяючых рознакаляровых агеньчыкаў на нябеснай сферы (гэта было б немалаважна з пункту погляду вызначэння часу, арыенціроўкі на мясцовасці), нашы далёкія продкі аб'ядноўвалі зоркі ў сузор'і. У іх назвах знайшлі сваё адлюстраванне розныя эпохі і творчасць многіх народаў. Некаторыя сузор'і маюць вельмі сталы ўзрост. Яны былі вядомыя яшчэ задоўга да нашай эры, і ўпамінанне пра іх можна сустрэць у Біблії, творах Гамера, Еўдокса Фалеса і інш. Гэта Вялікая і Малая Мядзведзіцы, Арыён, Вялікі і Малы Пёс, Валапас, Вадалей, Казярог, Цэфэй і Касіяпея, Блізняты...

Іншая група сузор'яў упершыню ўпамінаецца астраномам Жанам Баерам, які выдаў у 1603 годзе цудоўна аформлены атлас зорнага неба. У ім з'явіліся Індзеец, Фенікс, Паўлін, Тукан, Лятучая і Залатая рыбы... У гэтых назвах няцяжка ўбачыць прыкмету таго часу – эпохі вялікіх геаграфічных адкрыццяў.

У наступным спісе сузор'яў, складзеным вядомым польскім астраномам Янам Гевеліем, можна знайсці Рысь, Паўднёвую Карону, Адзінарога, Голуба... У 1752 годзе вядомы даследчык паўднёвага зорнага неба французскі астраном Нікола Луі Лакайль "размясціў" на небе Гадзіннік, Разец, Печ, Компас, Помпу...

Усяляк бывала: адны астраномы па розных прычынах спрабавалі зацвердзіць на небе новыя сузор'і за кошт скажэння або нават знішчэння старажытных, другія "рэфарматары" прапанавалі замяніць назвы хрысціянскімі, трэція – проста хацелі падзяліць неба на пляцоўкі стандартных памераў. Але ў выніку Першы кангрэс Міжнароднага астранамічнага саюза (МАС), які адбыўся ў маі 1922 года ў Рыме, "прыбраў" з неба Напалеона, Рэгаліі Фрыдрыха II, Апостала Пятра, Кошку і іншыя "лішнія" сузор'і, пакінуўшы толькі 88 назваў, якія і па сённяшні дзень выкарыстоўваюцца ў астраноміі.

На жаль, з тэрыторыі Беларусі можна ўбачыць далёка не ўсе сузор'і. Частка з іх ніколі не з'яўляецца над гарызонтам. Вось чаму, скажам, каб паглядзець сваімі вачыма на знакамітую альфу Цэнтаўра або Магеланавыя аблокі, трэба з'ездзіць, ну скажам... у Аўстралію або пабываць у Антарктыдзе. Затое ў адрозненне ад тых жа аўстралійцаў або жыхароў Швецыі, Фінляндыі, Нарвегіі мы можам любавацца ўсімі задыякальнымі сузор'ямі. Праўда, не адразу, але... Зараз, напрыклад, у паўднёвай частцы зорнага неба высока над гарызонтам знаходзяцца Цялец і Блізняты. Зорнага вам неба!

Уладзімір ЛАРЫЁНАЎ.

ГАСПАДЫНЯ

Подых вясны ўсё бліжэй. І не толькі надвор'е нагадвае пра гэта. Наш настрой становіцца таксама іншым: хочацца выглядаць больш прывабнымі, каб першыя веснавыя промні траплялі на прыгожы чысты горад, хочацца паклапаціцца і аб асаблівай чысціні сваіх кватэр. Вясной руплівыя гаспадыні пачынаюць да бляску чысціць шкло вокнаў у кватэрах. Як зрабіць гэта лепш, маючы пад рукой самыя простыя сродкі? Вось некалькі парад, якія дапамогуць зрабіць вашы вокны вельмі празрыстымі.

- Спачатку цёплай мыльнай вадой трэба змыць зімовы бруд. Потым чыстай вадой, куды дабаўляюць нашатырны спірт (адна маленькая лыжка нашатыру на 1 л вады), вокны мыюць дачыста. Выцерці шыбы неабходна вільготнай анучкай і газетнай паперай. Сляды ад мух змываюць ваткай, якая змочана воцатнай эсенцыяй.
- Калі шыбы забруджаны не вельмі моцна, то іх можна мыць растворам крухмалу: сталовая лыжка на 1 л вады.
- Брудныя вокны добра мыць вадой, у якую дабаўлены 1-2 чайныя лыжкі солі.
- Моцна забруджаныя шыбы мыюць растворам хлорнай вапны (50 г на літр вады).
- Шыбы мыюць таксама цёплым растворам воцату: 2 сталовыя лыжкі на літр вады.
- Можна памыць шыбы і так — вымачыць анучку ў льняным алеі і старанна працерці шкло, а потым выцерці яго чыстай шарсцяной анучай або прамакальнай паперай.
- А вось стары надзейны сродак для чысткі шкла — парашкападобны мел. Бяруць дзве-тры сталовыя лыжкі мелу на шклянку вады, добра размешваюць і, змачыўшы гэтым растворам кавалачак тканіны, праціраюць ёю шкло з абодвух бакоў. Калі шыбы высахнуць, іх праціраюць сухой мяккай анучай або паперай да поўнага выдалення мелу.
- Пры мыцці шыб старайцеся менш выкарыстоўваць вады, каб не ўтвараліся падцёкі на вокнах, якія адмываюцца з цяжкасцю.
- Мутны налёт на шкле выдаляюць анучай, змочанай сталовым воцатам. Потым шкло мыюць цёплай вадой і дасуха выціраюць паперай кругавымі рухамі.
- Шыбы будуць зіхацець, калі ў ваду дададуць крыху газы (сталовая лыжка на 3 л вады).
- Калі чыстае шкло працерці растворам меднага купарвасу, яно набудзе прыгожае зеленаватае адценне (1 чайная лыжка меднага купарвасу на 1 л вады).
- Тлушчавыя плямы са шкла можна зняць цыбулінай, якую трэба разрэзаць папалам.

КІНААФІША МІНСКА

7 красавіка

"МАСКВА": "Соль на нашай скуры" — 15.40, 17.40, 19.40, 21.40. "Майстэрства забіваць" — 12.00, 13.50.

"КАСТРЫЧНІК": "Соль на нашай скуры" — 13.00, 16.50, 20.40. "Майстэрства забіваць" — 15.00, 18.50. Музычна-пацяшальная праграма "Макс-шоу" — 21.30.

"АЎРОРА": "Залатая антылопа" і інш.мультфільмы (д) — 10.30. "Вусаты нянь" (д) — 14.00. "Бетховен" — 11.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 21.00. "Юмі — прынцэса "Дракон" — 15.30 (л), 17.30. "Шалёны рэйс" — 12.00, 19.30, 21.10.

"БЯРЭСЦЕ": "Бетховен" — 12.00, 15.40, 18.30. "Юмі — прынцэса "Дракон" — 14.00, 17.30. "Шалёны рэйс" — 11.30, 15.00. "Школа сцюардэс" — 13.00, 16.30. Інфармацыйна-пацяшальная праграма — 20.30.

"ВІЛЬНЮС": "Бетховен" — 15.10, 20.00. "Юмі — прынцэса "Дракон" — 12.00. "Шалёны рэйс" — 13.40, 18.20. "Нумар "люкс" для генерала з дзяўчынкай" — 16.30, 21.40. Відэазала: 13.10, 15.15, 17.20, 19.25, 21.30.

"ДРУЖБА": "Чужыя-2" (2 с.)** — 14.00, 18.30. "Незаконнае ўварванне" (1,5 с.)*** — 16.30, 21.00.

"ПАРТЫЗАН": "Соль на нашай скуры" — 10.00 (л), 13.40, 17.20, 21.00. "Майстэрства забіваць" — 11.50, 15.30, 19.10.

"ПЕРАМОГА": "Юмі — прынцэса "Дракон" — 11.00, 14.00. "Бетховен" — 12.20, 15.30, 19.10, 20.50. "Нумар "люкс" для генерала з дзяўчынкай" — 17.10. Відэазала: "Багі крымінальнага вышуку" — 11.10, 12.50, 14.40, 16.30, 18.20, 20.10.

"САЛЮТ": "Соль на нашай скуры" — 10.00, 13.50, 17.40, 21.30. "Бетховен-2" — 11.50, 15.00, 16.50, 20.10, "Сны" —13.30, 18.40

"СУЧАСНІК": "Золата партыі" — 14.20. "Завяшчанне "блакітнага" дзядзечкі"**** — 16.00, 17.40, 19.20, 21.00.

"БЕЛАРУСЬ": "Кобра" — 12.00, 15.00, 18.10, 21.10. "Драпежнік-2" — 10.40, 14.20, 18.00, 21.40. "Прышэльцы" — 10.30, 13.30, 19.40. "Горац-2" — 12.30, 16.10, 19.50. "Рэмба" — 16.30. Інфармацыйна-пацяшальная праграма — 20.00.

"КІЕЎ": "Бравыя хлопцы" — 15.00. "Горац-2" — 16.30. "Эмануэль"**** — 18.30, 20.20.

"КАМСАМОЛЕЦ": Кінаклуб "Святлафор" (д) — 10.20, 10.30, 13.00. "Чужыя-2" (2 с.)** — 12.00, 16.00, 20.20. "Гарачыя дзяўчынкі"*** — 15.00, 19.00. "Надта прыгожыя, каб жыць"*** — 14.20, 18.30. "Прышэльцы" — 17.00, 20.40.

"МІР": "Бабнік-2"** — 11.00, 15.00, 19.00. "Незаконнае ўварванне" (1,5 с.)*** — 12.00, 14.00, 16.00, 18.00, 20.00. "Чужыя-2" (2 с.)** — 12.30, 16.30. 20.30.

"ПІЯНЕР": "Магія чорная і белая" (д) — 10.00. "Горац-2" — 11.30, 18.30. "Разборлівы жаніх" — 13.30. "Трэці дракон" (д) — 15.00. "Двое"*** — 16.30, 20.30.

"РАКЕТА": "Разборлівы жаніх" — 14.00, 20.00. "Двое"*** — 16.10. "Японская лэдзі Чатэрлей"**** — 18.10. Відэакафэ: 17.00, 19.30.

"РАДЗІМА": "Незаконнае ўварванне" (1,5 с.)*** — 12.00, 16.20, 20.00. "Горац-2" — 14.00, 18.00.

"ЭЛЕКТРОН": "Дэтэктыў па ўсіх правілах"** — 15.00, 18.00, 21.40. "Наёмны забойца" — 16.40, 20.00. "Палёт начнога матылька" — 17.00, 21.00. "Аблокі, якія растаюць" — 14.40, 18.40.

"ЗМЕНА": "Разборлівы жаніх" — 14.00 (л), 19.45. "Страчаная імперыя" — 12.00, 16.10, 18.00.

"ЦЭНТРАЛЬНЫ": "Чужыя-2" (2 с.)** — 10.55, 16.35, 20.50. "Незаконнае ўварванне" (1,5 с.)*** — 13.15, 18.55. "Дом спатканняў" — 9.30, 15.10.

"АВАНГАРД": "Ахвяра падману" (2 с.) — 14.00, 18.00. "Двое"*** — 16.20.

"ЗНАМЯ": "Падлеткі ў сусвеце" (д) — 14.30. "Страчаная імперыя" — 16.20. "Няма куды больш бегчы" — 18.00. "Свабоднае падзенне"*** — 20.00.

"УДАРНІК": "Дзень шанцавання" і інш.мультфільмы (д) — 14.10. "Свабоднае падзенне"*** — 17.20. "Двое"*** — 19.00. "Свавольнік з псіхушкі"*** — 15.40.

Заснавальнікі: ЦК СМБ, калектыў рэдакцыі газеты "Чырвоная змена".
Выдавец: газетна-выдавецкае закрытае акцыянернае таварыства "Маладняк", 220013 г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.
Газета ўзнагароджана ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга. Набрана і звярстана ў наборна-выдавецкім бюро "ЧЗ".
Друкарня выдавецтва "Беларускі Дом друку", 220013, г.Мінск, пр. Ф. Скарыны, 79.
Выходзіць у аўторак, чацвер і суботу.

Аўтары надрукаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць прыведзеных фактаў. Рэдакцыя можа друкаваць артыкулы ў парадку абмеркавання, не падзяляючы пункту гледжання аўтара.
Час падпісання ў друк:
па графіку - 19.20, падпісана - 19.20.

М. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
Індэкс 63129. Тыраж 50 000. Зак. 37.

АДРАС РЭДАКЦЫІ:
220013 г.МІНСК, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.
ТЭЛЕФОНЫ: прыёмная - 68-26-27; намеснікі галоўнага рэдактара - 32-12-82, 68-29-45; сакратарыят - 68-29-28; аддзел палітыкі - 68-25-55; аддзел эканомікі і сацыяльных праблем - 68-28-52; аддзел культуры і гістарычнай спадчыны - 68-29-56; аддзел маральна-этычнага выхавання - 68-25-93; аддзел пісьмаў і вывучэння грамадскай думкі - 68-28-32; аддзел інфармацыі - 68-27-21; аглядальнікі - 68-29-26; аддзел ілюстрацыі - 68-27-74, 68-25-41; ул. кар. па Брэсцкай вобл. - (01622) 5-57-57, ул. кар. па Віцебскай вобл. - (02132) 2-36-37.;
РЭКЛАМНАЯ СЛУЖБА - тэл.68-29-56, 68-29-45. Факс: 32-21-03.

Галоўны рэдактар Уладзімір БЕЛЬСКІ